БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

№ 61 (552)
25 МАРТ ЯКШАНБА 1956 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

Чигит экишни ҳартарафлама тўла тайёргарлик блан кутиб олайлик

КПСС XX с'езди қарорларида кўрсатилган улуғвор вазифаларни шараф блан бажариш учун фидокорона меҳнатга отланган пахтакорлар ва механизаторлар пахтачиликни ривожлантириш ишига муносиб ҳисса қўшиш учун шу кунларда поёнсиз пахта далаларида экишга тайёргарлик ишларини кучайтириб юбордилар. Илғор колхозларнинг а'золари, совхозларнинг ишчилари ва МТСларнинг механизаторлари пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилини ошириш учун шу кунларда ҳормай-толмай меҳнат қилмоқдалар.

Бу йил областимиз пахтакорлари она-Ватанга ўтган йилдагига нисбатан 78 минг тонна кўп пахта бериш мажбуриятини олганлар. Бу мажбурият реал, шунинг учун албатта бажарилиши керак. Лекин ана шу мажбуриятни бажариш учун шу кунларда астойдил ишлашимиз, чигит экиш кампаниясига ерларни, барча техникани тезроқ, сифатли тайёрлаб қўйишимиз зарур. Ана шуни тўла хис қилган илғор колхозларнинг а'золари, совхозларнинг ишчилари ва кўпмингли механизаторларимиз ҳарбир минутни ҳам ғанимат билиб, кўкламга тайёргарликни намунали уюштирмоқдалар. Бу колхоз ва совхозларда кузда шудгор қилинган ерларни бороналаш, айрим шудгор бўлмай қолган ерларни шу кунларда ҳайдаш кунсайин кучайтирилмоқда.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги ва Совхозлар министрлигининг «1956 йилда колхоз ва совхозларда ерни экишга тайёрлаш, чигит экишни ўтказиш ва вегетациянинг дастлабки даврида ғўза парваришини ташкил этиш юзасидан» чиқарган тавсияларида ҳам ана шу масалаларга катта э'тибор берилган. Ҳозирги кунларда ғанимат фурсатни қўлдан бермай, ер ҳайдашни ҳартарафлама кучайтириб юбориш, айрим шўр ерларни сифатли қилиб ювиш, кузда шудгор бўлган далаларни бороналаш ва уларни экишгача пухта тайёрлаш энг зарур ва кечиктириб бўлмайдиган вазифалардандир.

Экиш кампаниясигача саноқли кунлар қолаётганига қарамай, ҳалигача областимиздаги кўпгина районлар, бирқанча колхозлар бу ишга тўла тайёр эмаслар. Кузда 28 минг гектар ер шудгор қилинмай қолган эди. Бунинг кўп қисми Гулистон, Верхне-волинск, Боёвут ва бошқа районлардадир. Аммо бу районларнинг партия ва совет ташкилотлари ҳамда МТС ва совхозларнинг директорлари кузда шудгор бўлмай қолган ерларни тезроқ ҳайдаб олиш юзасидан зарур тадбирларни амалга оширмаётирлар. Бу соҳада айниқса Гулистон райони орқада қолмоқда. Район партия комитетининг секретари Тўрабеков, ижроия комитетининг раиси Маҳмудхонов ўртоқлар экиш кампанияси яқинлашиб қолаётганини ҳали ҳам сезмаётирлар. Улар колхозларда ишлаётган механизаторларнинг аҳволи блан, ишнинг бориши блан мутлақо қизиқмайдилар. Колхоз раислари ва МТС директорларидан кўкламга тайёргарлик ишларини кучайтириб юборишни қаттиқ талаб қилмаётирлар. Верхне-волинск районида ҳам (райком секретари Мирдалаев, райижроком раиси Расулев ўртоқлар) тракторлар тўла куч блан ишлатилмаётир, натижада кундалик ер ҳайдаш графиги бажарилмаётир.

Ҳозирги кунларда ерни бороналаш асосий вазифалардан ҳисобланади. Чунки ернинг табиий намини тўла сақлаб қолмай туриб, чигитни бехато ундириб олиш анча қийин. Ўтган йилнинг кузи ва 1956 йилнинг қиши анча қуруқ келганлиги туфайли, кейинги бўлган ёғингарчилик ерни яхши намлайолмаган. Шунинг учун ерларни бороналаш, айрим ерларни эса запас суғориш талаб этилади. Агар шундай қилинмаса, ернинг нами тўла сақланиб қолинмайди ва натижада чигит экилгач, уни ундириб олиш узоққа чўзилиб кетади.

Маҳаллий партия ва совет ташкилотларининг раҳбарлари колхозчилар ва совхоз ишчиларининг э'тиборини ерларнинг намини сақлаб қолиш ишига қаратишлари, барча куч ва техникани ана шу вазифани бажаришга тўла сафарбар этишлари керак.

1955 йилнинг кузида шудгор вақтида 50 минг гектар ер ўғит солинмай ҳайдалган эди. Агротехника жиҳатидан йўл қўйилган хатони шу кунларда тузатишимиз зарур. Андижон ва Наманган областининг пахтакорлари ерларга борона олдидан фосфор блан маҳаллий ўғитни аралаштириб солмоқдалар ва шундан кейингина далани бороналамоқдалар. Бу биринчидан, ернинг юза қатламини ҳамавақт юмшоқ тутса, иккинчидан, экишдан кейин бўладиган қатқалоқнинг олдини олади.

Экиш бошлангунча бажарилиши зарур бўлган энг муҳим вазифалардан бири квадрат-уялаб чигит экиладиган майдонларни ва бу соҳада ишлайдиган кадрларни пухта тайёрлашдир. Афсуски, бу ишни ҳам қониқарли деб бўлмайди. Қиш фаслида ўқитилган колхозчилар ва механизаторлар ҳозирги кунда амалий машғулот ўтказилганида уларнинг кўпчилиги ўз вазифаларини тўла эгаллаб олмаганликлари ма'лум бўлди. Бирқанча колхозлардаги экипаж а'золари махсус курсни ўтганлиги тўғрисида гувоҳнома олган бўлсалар ҳам, уларнинг кўпчилиги квадрат-уялаб чигит экиш техникасини ҳали тўла тушуниб олмаганлар. Юқоричирчиқ, Ўртасарой, Ўртачирчиқ районларидаги айрим колхозларда экипаж а'золари гувоҳнома олганларидан кейин, шу блан қаноатланиб қолаверганлар. Бу колхозларнинг правлениелари ва партия ташкилотлари эса уларнинг ўз вазифаларини қай даража ўрганганликларини амалий машғулотда синаб кўрмаганлар. Бу квадрат-уялаб чигит экиш даврида анча қийинчиликларни туғдириши ва натижада квадратларнинг нотўғри бўлиб қолиши хавфини келтириб чиқариши мумкин.

Режа сими тортиб, квадрат-уялаб чигит экиладиган ерларда ишловчи механизаторларни, колхозчиларни қолган қисқа вақт ичида яхши ўргатиш, уларни амалий машғулотларга жалб қилиш шу кунларданги энг муҳим ва энг зарур вазифадир. Район партия комитетларининг МТС зоналари бўйича секретарьлари ва инструкторлари квадрат-уялаб чигит экувчи кадрларнинг иши блан яқиндан қизиқишлари, бу соҳадаги камчиликларни тезроқ тугатиш учун барча зарур чораларни кўришлари керак.

Илғор колхозлар ва совхозлар тажрибаси пахта ҳосилини оширишда маҳаллий ўғит энг зарур резервлардан бири эканлигини исбот қилди. Шуни айтиш керакки, областимизда маҳаллий ўғит тайёрлашга етарли аҳамият берилмаётир. Область қишлоқ хўжалик бошқармаси берган ма'лумотда энди 42,4 процент миқдорида маҳаллий ўғит тайёрланганлиги бунинг яққол далилидир. Бирқанча колхозлардаги чорвачилик фермаларида маҳаллий ўғитлар тўпланиб қолаётганига қарамай, уни пахта далалари бўйидаги махсус чуқурларга ташиб чиқарилмаётир.

КПСС XX с'езди қишлоқ хўжалигига ишнинг кўзини билиб, конкрет раҳбарлик қилиш, колхоз кадрлари блан мустаҳкам иш олиб бориш вазифасини қўйди. Район партия ва совет ташкилотларининг раҳбарлари партиямизнинг ана шу кўрсатмасини сўзсиз бажариш учун курашмоқлари керак. Колхозчилар ва механизаторлар ўртасида XX с'езд материалларини кенг пропаганда қилиш, уларни с'езд қарорларини амалга ошириш учун сафарбар этиш партия ташкилотларининг муҳим вазифасидир.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. Е. Ворошилов блан Камбоджа Короли Нородом Сурамаритнинг бир-бирларига юборган телеграммалари

Камбоджа Короли Нородом Сурамаритнинг тож кийиш маросими муносабати блан СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. Е. Ворошилов Король номига табрик телеграммаси юборди.

Камбоджа Короли Нородом Сурамарит СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. Е. Ворошилов номига жавоб телеграммаси юборди.

Телеграммаларнинг текстлари қуйида э'лон қилинади:

Т Е Л Е Г Р А М М А

КАМБОДЖА КОРОЛИ НОРОДОМ СУРАМАРИТ ҲАЗРАТ ОЛИЙЛАРИГА

ПНОМ-ПЕНЬ.

Сиз Ҳазрат Олийларининг тож кийишингиз маросими муносабати блан Сиздан менинг табрикларимни ва Камбоджа халқининг яйраб-яшнашини истаб юборган энг яхши тилакларимни қабул қилишингизни сўрайман.

К. ВОРОШИЛОВ.
СССР Олий Совети Президиумининг Раиси.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ РАИСИ МАРШАЛ ВОРОШИЛОВГА

МОСКВА.

Маршал жаноблари, менинг тож кийишим муносабати блан марҳамат қилиб менга юборган табригингиз ва истакларингиз учун ғоят қувондим.

Мен Сизга ўзимнинг чуқур ташаккуримни изҳор қиламан ва Сизнинг халқингиз яйраб-яшнашини истаб юборган энг яхши тилакларимни қабул қилишингизни Сиздан сўрайман.

НОРОДОМ СУРАМАРИТ.
Камбоджа Короли.
Пном-Пень.

Литва КП Марказий Комитетининг пленуми

ВИЛЬНЮС, 23 март. (ТАСС). Литванинг кўп колхоз ва совхозлари бу йил жамоат чорва моллари сонининг янада кўпайишига, чорвачилик маҳсулдорлигининг ўсишига эришдилар, гўшт, сут ва бошқа чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтирдилар. Бирқанча районларда чўчқаларни боқиб семиртириш ишлари ўтган қишдагига қараганда анча кенгайтирилган.

Броқ, Литва КП Марказий Комитетининг кеча бўлиб ўтган ва 1956 йилда чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш тўғрисидаги масалани муҳокама қилган пленумида қайд қилинганича, республикада чорвачиликни ривожлантириш ишида ҳали тубли бурилишга эришилгани йўқ.

Докладчи — Литва ССР Министрлар Советининг раиси ўртоқ М. Ю. Шумаускас ва музокарада сўзга чиққанлар айтиб ўтдиларки, республика қишлоқ хўжалик министрлиги, совхозлар министрлиги, бирқанча район партия комитетлари ва район ижроия комитетлари, МТС, совхоз ва колхоз раҳбарлари жамоат чорвачилигининг қолоқлигини тугатиш учун қат'ий чоралар кўрмаганлар.

Пленумда қайд қилиндики, урғочи молларнинг кўп қисир қолаётганлиги, ем-хашакдан рационал фойдаланилмаётганлиги ва чорва молларнинг яхши парвариш қилинмаётганлиги — жамоат чорва моллари сонининг етарли даражада ўсмаётганлигига асосий сабабдир. Буларнинг ҳаммаси гўшт, сут ва бошқа чорвачилик маҳсулотлари тайёрлаш планининг бажарилмай қолишига олиб келди.

Қабул қилинган қарорда 1956 йилда Литва колхозлари ва совхозларида чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кескин суратда кўпайтириш ҳамда чорва моллар сонини янада ўстириш тадбирлари белгиланди.

Покистон элчихонасида қабул

23 мартда Покистоннинг СССРдаги Муваққат Ишлар Вакили Маҳмуд Аҳмад Покистон Ислом Республикаси деб э'лон қилинганлиги муносабати блан қабул маросими ўтказди.

Қабул маросимида СССР Министрлар Совети Раисининг Биринчи Ўринбосари Л. М. Каганович, СССР Министрлар Совети Раисининг Биринчи Ўринбосари ва СССР Ташқи Ишлар Министри В. М. Молотов, СССР Министрлар Совети Раисининг Ўринбосари И. Ф. Тевосян, Ташқи савдо министри И. Г. Кабанов, СССР Маданият министри Н. А. Михайлов, Иқтисодий алоқа ишлари Бош бошқармасининг Бошлиғи К. И. Коваль, СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Гражданн ҳаво флоти Бош бошқармасининг бошлиғи С. Ф. Жаворонков, СССР Олий Совети Президиуми секретарининг ўринбосари А. Ф. Горкин, Авиация маршали С. И. Руденко, ТАСС Мас'ул раҳбари Н. Г. Пальгунов, «Красная звезда» газетасининг Бош редактори Н. И. Макеев, СССР Министрларининг ўринбосарлари С. А. Борисов, В. В. Кузнецов, М. Р. Кузьмин, меҳнаткашлар депутатлари Москва шаҳар Совети Ижроия комитетининг раиси Н. И. Бобровников, Чет эллар блан маданий алоқа қилучи Бутуниттифоқ жамияти правлениеси Раисининг Биринчи ўринбосари В. Г. Яковлев, СССР Ташқи Ишлар Министрлигининг коллегия а'зоси С. П. Козирев, СССР Министрлар Совети Раисининг Протокол бошлиғи Е. А. Тарабрин, СССР Ташқи Ишлар Министрлигининг бўлим мудирлари Б. М. Волков ва Ф. Ф. Молочков, Москва шаҳри коменданти генерал-майор И. С. Колесников, СССРнинг Европа қисмидаги ва Сибирьдаги мусулмонлар диния бошқармаси Раиси муфти Ш. Ш. Хиялиддинов, Мусулмонлар диния бошқармасининг а'зоси Исмоил Муштареев, Москвадаги Антиохия православия черковининг раиси епископ Василий Сергиопольский, СССР Олий Совети Президиумининг, СССР Ташқи ишлар Министрлигининг, Чет эллар блан маданий алоқа қилучи Бутуниттифоқ жамиятининг, СССР Маданият министрлигининг мас'ул ходимлари, маданият фан ва сан'ат арбоблари, совет ва четэл журналистлари ҳозир бўлдилар.

Қабул маросимида СССРдаги бирқанча дипломатия ваколатхоналарининг бошлиқлари, элчихона ва миссияларнинг ходимлари ҳам ҳозир бўлдилар. (ТАСС).

Ядро тадқиқотлари Шарқий институтини ташкил қилиш юзасидан чақирилган кенгашда

Ядро тадқиқотлари Шарқий институтини ташкил қилиш юзасидан чақирилган халқаро кенгаш қатнашчиларидан бир группаси 23 мартда СССР Фанлар академиясининг атом электростанциясини бориб кўрди ва буерда атом реактори, парогенераторлар блан ва станция ҳузуридаги физика лабораториялари блан танишди. Атом электростанциясида унинг директори профессор Д. И. Блохинцев, станция илмий раҳбарининг ўринбосари физика-математика фанлари доктори А. К. Красин ва станциянинг бош инженери А. Н. Григорьян изоҳат бердилар.

Кенгаш қатнашчиларининг бошқа группалари СССР Фанлар академиясига қарашли турли илмий-текшириш муассасаларини ва М. В. Ломоносов номидаги Москва давлат университетини бориб кўрдилар.

24 мартда кенгаш ўз ишини давом эттиради.

Областимизда

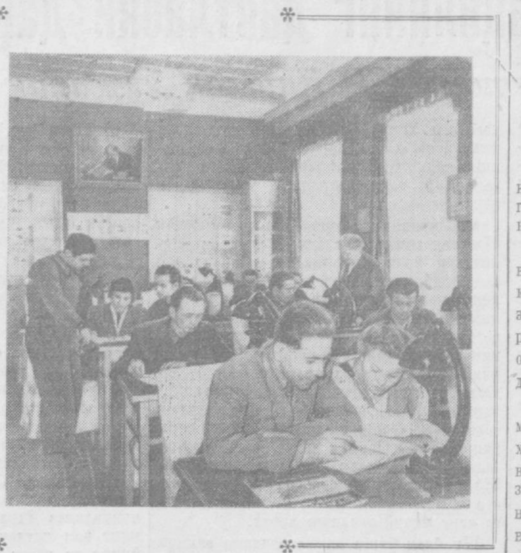

Ворошилов номли «Ташсельмаш» заводида янги техника кабинети ташкил этилди. Бу кабинет завод ишчи ва хизматчилари, инженер ва техник ходимларининг техника билимларини ошириши учун катта ёрдам беради. Кабинетда машинасозликка доир турли илмий-оммабоп китоб ҳамда брошюралар блан бирга турли диаграмма ва стендлар ҳам бор. Суратда: завод ишчи ва хизматчилари техника кабинетида шуғулланмоқдалар.

А. Аверьянов фотоси.

Миннатдорлик туйғулари

Бу — ўтган шанба куни бўлиб ўтган эди: фабрикамизнинг барча ишчи ва хизматчилари одатдагидан икки соат илгари ишдан чиқдилар. Ҳамма хурсанд. Барчанинг кўзларида шодлик, юзларида табассум кезарди. Ёшлар кинотеатрларга бориш, ўз дўстлариникида меҳмон бўлиб, кўнгилли дам олиш ҳақида, бошқа бир группа аёллар эса уйда қилмоқчи бўлган зарур ишлари ҳақида сўзлашар эдилар. Мен цехдан чиқар эканман, касбдошларим Шура Николаева, Башорат Нишоноваларни қизғин суҳбат устида учратдим. Ўртоқларим мени ҳам ўз ёнларига чақириб бирга театрга боришни таклиф қилишди.

Икки соатлик вақт биз ишчи ва хизматчилар учун жуда қимматли эканлигини ўша куннинг ўзидаёқ сезиб олдим. Театрга бориш вақтигача уй ишларини бажардим, онамга ёрдамлашдим. Иш соати қисқартирилган учинчи шанба мазмунли ўтди.

Биз цех тикучилари вақтдан тўғри ва унумли фойдаланиб, меҳнатни тўғри ташкил этиб, ўзаро социалистик мусобақа асосида ишлаб, саккиз соатлик ишни олти соат ичида бажариш, фабрикамизнинг ойма-ойга планни ошириб бажариши учун муносиб ҳисса қўшиш учун курашмоқдамиз.

Кечаги шанба куни ана шу мақсад блан ҳалол меҳнат қилиб кунлик нормани ошириб бажаришга муваффақ бўлдик. Ўз ишимиздан мамнун бўлиб, фабрика дарвозасидан чиқар эканмиз, бу шанбани қандай қилиб мазмунли ўтказиш ҳақида ўйлар эдик. Бу сафар мен Шура блан Башоратни кинофильм кўришга таклиф қилдим. Улар бу таклифни қувонч блан қабул қилишди.

Биз фабрика ишчи ва хизматчилари барча совет кишилари каби партия ва ҳукуматимизнинг иш соатини қисқартириш ҳақида чиқарган қароридан ғоят миннатдормиз. Бу қарор бизнинг кўнгилли ва мазмунли дам олишимизни, зарур уй ишларини ўз вақтида бажаришимизни та'минлайди.

Улуғ ғамхўрлик учун жонажон партиямизга ва ҳукуматимизга раҳмат!

Мунира АҲМЕДОВА,
Тошкент трикотаж фабрикасининг тикучиси.

Моҳир пиллачилар

Насиба опа Юсуповани фақат областимиздагина эмас, балки республикамизда ҳам танийдилар, унинг номини ҳурмат блан тилга оладилар. У Ўртасарой районидаги «Полярная звезда» колхозининг ишчан ва тажрибакор пиллачиларидан бири. Унинг пиллачилик соҳасида ишлаётганига 20 йилдан ошди. Насиба опа колхоз пиллачилигини ривожлантиришда ва пилла ҳосилини оширишда ўзининг самарали ҳиссасини қўшиб келмоқда.

Ўртоқ Насиба Юсупова меҳнатсевар ва ўз касбининг моҳир устаси. У ҳар йили пилладан мўл ҳосил етиштириши, янги-янги ютуқларни қўлга киритиши блан бирга барча колхозчиларнинг ҳурматига сазовор бўлмоқда. Насиба опа бошлиқ звено а'золари 1953 йилда 3 қути қурт уруғи боқиб, ҳар қутидан 77 килограммдан пилла йиғиб олдилар. Насиба опа 1954 йилда Ҳурмат Тешаеванинг пиллани жадал етиштириш усулини кенг қўлланиб, ҳар қути уруғдан 121,5 килограммга етказиб ҳосил топширишга муваффақ бўлди.

Ўртоқ Насиба Юсупова ўзининг пиллачиликдаги малакасини ошириш мақсадида бу йил ўтказилган 10 кунлик семинарга актив қатнашди. Ҳозир у бошлиқ звено а'золари уйларни ремонтдан чиқариб, оқлаб қўйдилар. Кичик ёшдаги қуртлар учун алоҳида уйлар ажратилди, нормал температурани та'мин этиш учун печькалар қурилиб, етарли миқдорда ўтин тайёрланди. Уйнинг температура ва ҳаво намлигини кузатиб туриш учун ҳарбир хонага психрометр осиб қўйилди.

Ўртоқ Насиба Юсуповага ўхшаш илғор пиллачилар областимизда анча бор. Ўртачирчиқ районидаги Каганович номли колхознинг звено бошлиғи А. Ерматова, Мирзачўл районидаги Сталин номли колхознинг звено бошлиғи Ш. Алимова, Бекобод районидаги Дзержинский номли колхознинг звено бошлиғи Х. Қосимова ўртоқлар ҳам илғор пиллачилардир. Улар ўтган йили ҳар қути уруғдан 100 килограммдан ошириб ҳосил олишга муваффақ бўлдилар. Янгийўл районидаги Свердлов номли колхознинг звено бошлиғи ўртоқ Ҳалима Маҳмудова ўтган йили 3 қути уруғ боқиб, давлатга 352 килограмм-га етказиб пилла топширди. Звено а'золари қўлга киритилган муваффақиятларни бу йил янада мустаҳкамлаш учун мавсумга тайёргарлик ишларини барвақт бажариб қўйдилар.

С. НУ'МОНОВ.

Суд ва юстиция органлари ходимларининг республика семинари

Суд ва юстиция органлари ходимларининг Ўзбекистон ССР Юстиция министрлиги томонидан ўтказилган ўнкунлик семинари 24 мартда тугади.

Семинар программасига совет қонунлари ва суд ишлари практикаси масалалари юзасидан лекциялар цикли киритилган эди. Лекцияларни юстиция органларининг раҳбар ходимлари, Москва ва Тошкентдаги олий ўқув юртларининг ўқитувчилари ўқидилар.

Семинарда Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг биринчи секретари Н. А. Муҳиддинов «КПСС XX с'ездининг якунлари ва Ўзбекистон партия ташкилотининг вазифалари тўғрисида» доклад қилди. Шунингдек Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раиси С. К. Камоловнинг «СССР халқ хўжалигини ривожлантириш олтинчи бешйиллик плани юзасидан КПСС XX с'ездининг Директивалари» тўғрисидаги доклади ҳам тингланди.

Семинар қатнашчилари бирқанча халқ судьяларининг сайловчилар олдида ҳисоб беришларига бағишланган йиғилишларда ҳозир бўлдилар. Калинин районидаги Ворошилов номли колхозга экскурсияга бордилар. (ЎзТАГ).

Архив органлари ходимларининг республикалараро кенгаши

24 мартда Тошкентда Ўзбекистон, Қозоғистон, Тожикистон, Туркманистон ва Қирғизистон архив органлари ва давлат архивлари ходимларининг кенгаши очилди. Кенгашда архив ходимларидан ташқари яна министрликлар ва идораларнинг, илмий муассасаларнинг, партия ва совет ташкилотларининг вакиллари ҳам қатнашмоқдалар.

СССР Ички ишлар министрлиги Архив Бош бошқармасининг бошлиғи вазифасини бажарувчи Л. И. Яковлев қисқача кириш нутқи сўзлаб кенгашни очди.

Кенгаш бирнеча кун давом этади. Унда Ўрта Осиё республикаларида ва Қозоғистонда архив ишларини яхшилашга доир бирқанча масалалар муҳокама қилинади. (ЎзТАГ).

Тошкент области сут ва тухум тайёрлаш ҳамда закупка қилиш квартал планини муддатидан илгари бажарди

Партия ва ҳукуматимизнинг чорвачиликни ривожлантириш ҳамда унинг маҳсулдорлигини ошириш тўғрисидаги кўрсатмаларини бажариш учун курашган Тошкент области 1956 йил 20 мартда сут ҳамда тухум тайёрлаш ва закупка қилиш биринчи квартал планини шараф блан бажарди. Сут тайёрлаш ва закупка қилиш квартал плани 101,5 процент, тухум тайёрлаш ва закупка қилиш плани эса 126,7 процент адо этилди.

Чорвачиликнинг кейинги беш ойи давомида ўтган йилнинг шу муддатига қараганда сут соғиб олиш 2,3 марта кўпайтирилди.

Пульт бошқармаси ёнида

Бўйчангина, қадди-қомати келишган норғул йигит директор кабинети эшиги олдигача дадил қадам ташлаб келди-ю, лекин эшик олдига келиши блан негадир тўхтаб қолди. Дадил кираверса худди уни биров этагидан тутиб қолаётгандай, ёки шу гапга ҳам директорнинг олдига кириб юрибсанми, деяётгандай туйилди, шекилли. Шу пайт директор олдидан чиққан киши эшикни қия очиқ қолдирди. Эшик тирқишидан бу йигитнинг иккиланиб турганини кўрган директор:

— Киравер, Абдураим!—деб чақирди.

Йигит бироз ўнғайсизланди, сўнг ичкарига кирди. Директор йигитнинг нима демоқчи эканлигини билиш мақсадида унга диққат блан разм солди. Йигит директорнинг унга меҳрибон, дўстона боқишини кўриб ўзини тутиб олди. Абдураим бироз ўйлагач:

— Ўртоқ директор! Пульт бошқармасига ўтиб ишлашимга рухсат берсангиз, — деб гапни лўндасини айтиб қўяқолди.

Директор ажабланмади. Чунки у, Абдураимнинг кўпдан бери бу ишга қизиқишини, ба'зан шу бўлим навбатчилари блан суҳбатлашиб юришини ва пульт бошқармасига тез-тез кириб туришини яхши билар эди.

Абдураим илтимос қилаётган иш нақадар мураккаб, нақадар мас'улиятли бўлса ҳам бу ҳунарни унинг тез кунда ўзлаштириб олишига ва бўлимда ишлаб кетишига директор шубҳаланмас эди. Лекин шундай бўлса ҳам у Абдураимга бу ишнинг қанчалик мас'улиятли эканини уқтирди.

— Пультни бошқариш жуда қийин, бу иш ниҳоятда зийракликни, чаққонликни талаб қилади. Кўпинча бутун тун бўйи навбатчилик қилишга тўғри келади. Бу ишнинг нозиклиги яна шундаки, ҳарбир аппаратнинг бундан 2-3 соат кейин қандай ҳолатда ишлашини аниқ билиб туриш керак. Ана шу томонларини ўйлаб кўрдингми?

— Ўйлаб кўрганман. Сиз мени пультга қўйинг, ишончингизни оқлаш учун бутун вужудим блан ҳаракат қиламан.

— Яхши! Уриниб кўр, сенга ёрдам беришади, — деди директор.

Шу кундан бошлаб Абдураим пульт бошқармасида ишлайбошлади.

Бугун унинг навбатчилик қилаётган куни. Пульт бошқармасининг катта, ёруғ хонаси. Катта иш столи устида қатор турган телефонларнинг бири қўйиб, бири жиринглаб турипти. Стол ёнидаги навбатчилар аппаратнинг ҳаракатини кузатмоқдалар. Аппаратдаги жуда кўп катакчаларда қизил, кўк, сариқ ва бошқа рангдаги лампочкалар ҳаракатда. Улар дам ўтмай бири қўйиб, бири ёнади, ўчади ва яна ёнади. Бу ҳаракат электр энергияси ишлаб чиқариш процессининг қандай бораётганлигини кўрсатиб туради. Мабодо машинага мой келмай қолгудай бўлса, лампочкалардан бири ўчиб қолади, бундай ҳолларда навбатчи телефон трубкасини олиб машинистга хабар қилади. Сал ўтмай ишлар юришиб кетгач, ўчган лампочка яна ёнади. Моторнинг бирор подшипниги қизиб кеттудай бўлса, лампочкалардан бири ўчади ва қўнғироқ жиринглаб, сигнал беради. Навбатчи ана шу сигналларга дарҳол тегишли чора кўриши ва аварияга йўл қўймаслиги зарур. Чунки бир минут қўлдан бой берилса, юзлаб киловатт-соат энергия бой берилади. Бундан ташқари бирор сигналга э'тиборсизлик блан қаралгудек бўлса авария юз бериши мумкин. Шунинг учун ҳам навбатчилар зийраклик блан кўргазма схема ҳаракатидан кўзларини узмай, назорат қилиб туриптилар.

Ярим кеча. Моторларнинг гуриллаган монотон овози кишига аллалагандай та'сир қилади. Лекин ўз постида садоқат блан хизмат қилаётган навбатчилар на моторларнинг овозига ва на мудроқ келтирган уйқуга э'тибор бермай, бир-бирлари блан иш орасида ҳатто ҳазиллашар, кулишар, иш юзасидан маслаҳатлашиб олишар эди.

Абдураим кундагидек бугунги навбатчиликни ҳам зўр э'тибор блан ўтказмоқда. Аппаратнинг ҳаракати сменанинг аварияcиз ишлаётганидан дарак беради. Абдураим бу ишга ўтганидан бери муттасил аварияcиз ишлаб келмоқда. У, аварияcиз ишлагани учун ҳар ойда пул мукофоти олиб туради. У, мукофот олаётганидан кўра кўпроқ коллективнинг ишончини оқлаб, ўз аҳдининг устидан чиққани, янги касбни муваффақият блан эгаллаб олганига хурсанд.

Смена ўз ишини тугаллади. Абдураим Фарҳод ГЭСининг катта темир кўпригидан вазмин қадам ташлаб борарди. Яқиндагина зўр куч блан эсаётган қаттиқ шамол тинган. Дар'ё сувидан эсаётган муздек шамол унинг уйқу босиб келаётган кўзларини тетиклантириб юборди. У, тоза ҳаводан тўйиб-тўйиб нафас олиб, қатор дарахтлар тагидан, асфальт тротуардан бормоқда. Станцияга қараб келаётган икки йигит унинг қаршисида тўхтади. Улар саломлашгач, Абдураим қўлидаги соатига қараб:

— Ҳали ишга тушишга анча вақт борку! — деб қўйди.

— Ишга тушгунча машиналарни кўздан кечириб қўйишимиз керак, — жавоб қайтарди йигитларнинг биринчиси. Бу старший машинист Юсуп Жўраев эди.

— Бу яхши одат! — деди Абдураим йигитларнинг иккинчиси Собир Ҳамидовнинг қўлини қисиб, сўнг улар блан хайрлашди.

Абдураим йўлида давом этар экан, бу икки дўстининг дастлабки ишга келган пайтларини хотирлади. Булар Фарҳод ГЭСи эндигина қурилаётган пайтда оддий ер қазувчи бўлиб ишга келган эдилар. Қурилиш тугаллангач, улар шу ерда оддий ишчи бўлиб қолдилар. ГЭС ма'мурияти уларнинг ижодий ўсишига, техника билимини оширишига, янги касбларни эгаллашига кенг имконият яратиб берди. Абдураим старший машинист бўлиб ишлаб юрган вақтида буларни машинистликка ўргатган эди. Ҳозир уларнинг иккаласи ҳам старший машинист бўлиб ишламоқда.

Абдураим Эрматович Хўжамқуловнинг ГЭСда садоқат блан қилган меҳнатларини тақдирлаб, Ўзбекистон ССР Олий Советининг Президиуми уни Ўзбекистон ССР Олий Советининг Фахрий ёрлиғи блан мукофотлади. Аҳоли хонадонларини Ильич чироқлари блан ёритиб турган, қудратли саноатимизга электр қуввати бераётган гигант ГЭСни юксалтиришда Абдураим, Собиржон ва Юсуфжонлар сингари юзлаб азаматлар жонбозлик блан ишлаб, бу улуғ ишга ўз ҳиссаларини қўшаётирлар.

Ф. УСМОНОВА.

1956 йилда колхоз ва совхозларда ерни экишга тайёрлаш, чигит экишни ўтказиш ва вегетациянинг дастлабки даврида ғўза парваришини ташкил этиш юзасидан

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги ва Совхозлар министрлигининг тавсиялари

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XX с'ездининг СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1956 — 1960 йилларга мўлжалланган олтинчи бешйиллик план юзасидан қабул қилган Директиваларида Ўзбекистон ССРнинг қишлоқ хўжалик соҳасидаги энг муҳим вазифаси пахтачиликни ҳамма чоралар блан янада ривожлантиришдан иборат, деб кўрсатилган. Беш йил ичида пахта етиштириш 1955 йилдагига нисбатан тахминан 1,5 баравар кўпайтирилиши лозим.

Ўзбекистон пахтакорлари қишлоқ хўжалик илғорларининг кенгашида ўз зиммаларига 1956 йилда пахта ҳосилдорлигини анча ошириш, **камида 3 миллион тонна пахта етиштириб, давлатга топшириш** ва етиштириладиган пахта миқдорини 1955 йилда ҳақиқатда тайёрланганига нисбатан қарийб 500 минг тонна кўпайтириш мажбуриятини олдилар.

Бу йил республикада пахта ҳосилдорлигини кескин равишда ошириш ва пахта тайёрлаш планини сўзсиз бажариш учун ҳамма имкониятлар бор. Шу мақсадда барча имкониятлардан фойдаланиш, шўр ерларни ювишга ва тупроқни сифатли қилиб ўз вақтида тайёрлашга, пахта учун ажратилган ҳамма майдонга тўла равишда чигит экишга, уни барвақт ва соғлом ундириб олишга ҳамда ривожланишнинг дастлабки даврида ғўзаларни а'ло сифатли парвариш қилишга алоҳида э'тибор бериш керак. Бунинг учун тупроқни ишлаш, чигит экиш ва ғўза парвариши соҳасидаги ҳамма тадбирларни тўпланган тажрибани ҳамда ҳарбир колхоз-совхознинг конкрет шароитларини ҳисобга олган ҳолда табақалаштириб ўтказиш зарур.

МТСларнинг директорлари ва қишлоқ хўжалик мутахассислари колхоз правлениелари блан биргаликда ҳарбир далани текшириб чиқишлари ва даланинг аҳволига қараб асосий ёки экишолди ишларнинг: ўғит солиш, текислаш, шўр ювиш ва тупроқнинг яхши тайёрланишини та'минлайдиган бошқа тадбирларни ўтказишнинг усулларини ва муддатларини белгилашлари керак. Шунингдек улар даланинг аҳволига қараб экиш ва ғўза парвариши соҳасидаги бошқа ишларни амалга оширишнинг усулларини ҳамда муддатларини белгилашлари лозим. Бунда юзакичиликка йўл қўйилмаслиги, фан ютуқлари ва илғор тажрибалар колхоз ишлабчиқаришига кенг жорий этилиши керак.

Шу блан бирга ҳамма ерларни экишга тўла, ўз вақтида ва сифатли тайёрлашга ҳамда ҳарбир экиш агрегатидан жуда унумли фойдаланишга алоҳида э'тибор берилиши лозим.

Чигит экишни ўз вақтида ўтказиш, уни тупроқдаги табиий намда эрта ва тўла ундириб олиш, шунингдек вегетациянинг дастлабки даврида ғўзаларнинг яхши ўсиб ривожланишини та'минлаш учун қуйидаги асосий тадбирларни амалга ошириш тавсия қилинади:

ШЎР ЕРЛАРНИ ЮВИШ, ТУПРОҚДА НАМ ТЎПЛАШ ВА УНИ САҚЛАБ ҚОЛИШ ЮЗАСИДАН

1. Кўп колхозларда шўр ювиш кўкламга қолдирилганлигини ва бу иш ҳали тугалланмаганлигини ҳисобга олиб, шўр ювиш табақалаштириб ўтказилсин, биринчи навбатда жуда шўрланган ерлар ҳамда пастлик жойлардаги ерлар ювилсин. Бундай далаларни шўрланиш даражасига қараб, орадан кўпи блан 6—8 кун ўтказиб, 2—3 марта ювиш керак.

Унча шўрланмаган ерларда бир марта тўла норма блан сув қуйиб, ерни шўрдан тозалаб олишга эришмоқ зарур.

2. Шўр ювиш олдидан ҳарбир дала яхшилаб текисланиши, бунинг учун колхоз ва МТСлардаги мавжуд механизм ва асбоблардан тўла фойдаланилиши керак.

Участкаларнинг сатҳини текислаганда ва пол олганда шундай қилиш кераки, ҳарбир полга тўлдирилган сув бир ме'ёрда бўлсин ва унинг пайнови чиқариб юборилмасин.

3. Шўр ювишнинг сифатли бўлишини ва ерларни экишга ўз вақтида тайёрланишини та'минламоқ учун ер ости сувлари юза бўлган ва тупроғи кеч етиладиган далаларда орасини 80 — 100 метрдан қилиб чуқурлиги 0.7 — 0.8 метрли вақтинча зовурлар олишни кенг қўллаш тавсия этилсин. Шўри ювилган участкалардан ер ости сувларини тортиб кетиш учун вақтинча зовурларни албатта асосий зовур-коллектор шохобчаларига улаш шарт.

4. 200 миллиметрдан кам ёғин ёққан ва экиш вақтига бориб тупроқда етарли нам тўпланмаган районлардаги ер ости сувлари паст бўлган далаларда запас суғориш ўтказиш керак.

МТС, совхоз директорлари ва колхозларнинг раҳбарлари запас суғориш талаб қилинадиган далаларни пухта аниқлаб, бу ишни ўтказиш графигини тузиб чиқишлари ва запас суғориш ўтказишга дарҳол киришишлари зарур.

Запас суғоришни ўтказишда яхши натижага эришмоқ учун ҳайдалмаган далаларда сувни қолган эгатлар орқали ёки махсус олинган эгатлар орқали қўйиш керак.

Запас суғориш ва шўр ювиш вақтида бу ишларнинг тўғри ташкил этилишига ва суғориладиган манба'лардаги сув ресурсларидан тўла фойдаланишга катта э'тибор бериш керак. Шу мақсадда жойларнинг шароитига қараб запас суғоришни ва шўр ювишни ҳайдалган ерларда ҳам, ҳайдалмаган ерларда ҳам ўтказиш лозим.

5. Ёғингарчилик, шўр ювиш ва запас суғориш натижасида ерда тўпланган намни сақлаб қолиш ишларининг тўғри ва ўз вақтида уюштирилиши чигитни бир текис ундириб олиш учун ғоят қулай шароитлар вужудга келтиришини ҳисобга олиб, эрта баҳорда ер етилиши бланоқ уни бороналашга киришмоқ зарур. Кўп ёмғир ёққандан кейин эса такрор бороналаш керак.

Бороналашни ўз вақтида ўтказиш учун МТСлар ўзларидаги ва колхозлардаги бороналарни ва бошқа тирков асбобларнинг ҳаммасини яқин кун ичида тахт қилиб қўймоқлари лозим. Эрта кўкламда бороналашни 3—5 кун ичида ўтказиш, бунинг учун ишни кеча-кундуз тўхтовсиз олиб бориш ва бороналашга биринчи навбатда гусиницали тракторларни ажратиш керак. Чунки гусиницали тракторлар бороналашга эрта киришиш ва уни анча сифатли ўтказиш имкониятини беради.

Бороналашни сифатли ўтказиш ва бу ишни гусиницали тракторлардан унумли фойдаланган ҳолда бажариш мақсадида ҳарбир МТСда етарли миқдорда тирков асбоблари тайёрлансин.

КУЗДА ВА ҚИШДА ҲАЙДАЛГАН ЕРЛАРНИ (ШУДГОРНИ) ТАЙЁРЛАШ ЮЗАСИДАН

6. МТС, колхоз, совхозларнинг раҳбарлари ва қишлоқ хўжалик мутахассисларининг энг муҳим вазифаси — ерни экиш олдидан ишлашнинг шундай системасини қўлланишдан иборатки, бу система шудгорлаш натижасида тупроқда ҳосил бўлган ҳамма афзалликларнинг сақлаб қолинишини та'минласин.

Чигитнинг тез униши, ғўзанинг ўсиб ривожланишини тезлатиш учун кузда ёки қишда ҳайдалган ерларни экишгача ер бетини юмшатадиган асбоблар блан тайёрлаш зарур. Бу тадбир пахтадан мўл ҳосил олишни та'минлайди.

Дала шундай ишланса у текис бўлади, кесак кўчмайди ва бундай ерларда қатқалоқ бўлмайди ёки жуда кам бўлади. Экиш олдидан ер бетининг юмшатилиши тупроқнинг қуйи қатламидаги намнинг буғланиб кетишига йўл қўймайди ва чигитга намнинг етиб бориши учун қулай шароит туғдиради. Кўпйиллик тажриба шуни кўрсатдики, шудгорнинг бети юза юмшатилган ерларда чуқур юмшатилган ва ҳаммадан кўра қайта ҳайдалган ерлардагига қараганда ҳосил гектар бошига тахминан 3—5 центнер ва бундан ҳам кўпроқ ошди.

7. Экиш олдидан тупроқни ишлаш асосан бороналашдан иборат бўлмоғи керак. Бороналаш тупроқни яхши юмшатиш мақсадида даланинг узунасига ва кўндалангига қарата ўтказилиши лозим. Бороналаш сони ёғингарчиликка ва бегона ўтларнинг ўсиб чиқишига қараб белгиланади.

Кўпинча эрта баҳорда бир-икки марта бороналаш блан тупроқни яхши юмшатишга ва тўпланган намни тўла сақлаб қолишга эришилмоқда. Экишгача бўлган даврда уст-устига тез-тез ва кўп ёмғир ёғса уч марта бороналашга ҳам эҳтиёж туғилиб қолиши мумкин.

8. Бороналаш блан тупроқнинг устки қатламини яхши юмшатиб бўлмайдиган далаларда ерни культиваторлар ёки чизеллар блан юмшатиш керак. Бу культиватор ва чизелларга юза кесадиган панжалар ўрнатилган бўлиши, улар бороналар блан биргаликда ерни 6 — 8 сантиметр чуқурликда, зарур бўлганда бундан ҳам чуқурроқ қилиб ишланиши керак. Шу мақсадда биринчи навбатда қўш культиваторлардан ва «универсал»ларга тиркаладиган НКУ-2,4 — 2,7 маркали культиваторлардан фойдаланиш, уларга юза кесадиган ўткир панжалар ўрнатиш зарур.

Наральниклардан фойдаланиш керак эмас. Чунки наральниклар тупроқни яхши юмшатмайди, ерни серкесак қилиб қўяди ва ёввойи ўтларни йўқотмайди.

9. Ҳайдалгандан сўнг шўри ювилган ёки запас суғориш ўтказилган далаларда тупроқни экишга тайёрлаш алоҳида хусусиятларга эгадир. Ма'лумки, суғорилгандан кейин тупроқнинг бети 8—10 сантиметр чуқурликгача қаттиқ ўтиришиб қолади; шунинг учун бундай далаларда ерни асло қайта ҳайдамаслик, балки, ер бетини махсус асбоблар блан юмшатиш керак. Кўп ҳолларда шўр ювилгандан кейин 2—3 марта бороналаб, ерни юмшатиб олиш мумкин. Тупроғи қаттиқ ўтиришиб қолган ва ўт ўсиб кетган далаларда иш органларини 8 — 10 сантиметр, ба'зан 12 сантиметр чуқур ботадиган қилиб ўрнатиб, культиваторлар ёки чизеллар блан ишлаб, сўнгра бороналаш ва молалаш керак.

КУЗДА ЁКИ ҚИШДА ҲАЙДАЛМАГАН ЕРЛАРНИ ЭКИШГА ТАЙЁРЛАШ ЮЗАСИДАН

10. Отвалсиз плуг блан ҳайдаш орқали 1955 йилда эришилган натижаларни э'тиборга олиб, МТСларга ва колхоз правлениеларига кузда шудгор қилинмаган ерларни участкаларнинг аҳволига қараб қуйидагича ишлаш тавсия этилсин:

а) илгаридан экин экиб келинаётган ва сизот сувлари чуқур бўлган ерлар ағдарилмасдан мумкин қадар чуқурроқ ҳайдалсин. Бунинг учун отвали олиб қўйилган трактор плугларидан фойдаланилсин, бу плугларга корпус стойкасини ишдан чиқариб қўймаслик учун махсус пластинка ўрнатилсин. Шунингдек ерни ағдармасдан ҳайдашда Одесса заводида ишланган ерни чуқур юмшатадиган машиналардан ва Фарғона область Куйбишев районидаги 1-нчи МТС механизаторларининг таклифи блан ерни чуқур юмшатиш учун мослаштирилган КПУ—2000—А маркали ариқ кавлайдиган машиналардан фойдаланилсин;

б) ер ости сувлари юза бўлган ҳамда тагида тупроқнинг тиғиз қатлами юза бўлгани учун чуқур ҳайдаб бўлмайдиган далаларда ернинг бети отвалсиз плуг блан саёз ҳайдалсин, ернинг бети тупроқнинг етилган қатламига қадар культиваторлар ёки чизеллар блан юмшатилиб, бороналансин ва молалансин;

в) ўтлоқ ёки ўтлоқ-ботқоқли, ер ости сувлари юза бўлган далаларда ва қумоқ ерларда кузда ғўзапояси машина блан сифатли юлиб олинган бўлса, ҳамда ернинг бети кўкламда юмшоқ ҳолда сақланган бўлса, уни чуқур юмшатиш мақсадга мувофиқ эмас ва ортиқча ишдир. Бундай далаларни эрта баҳорда ва экиш олдидан бороналаш ёки бороналаш блан бирга культивация қилиш блан чегаралаш кифоя;

г) жуда ўт босиб кетган ерларда, қўриқ ва бўз ерларда отвалли ва чимқирқарли плуглар блан ерни етилган қатламига қадар чуқур ҳайдаш, айни вақтнинг ўзида бороналаш зарур.

Ҳайдашда ерни яхши юмшатиш, намни тўла сақлаб қолиш учун ҳамма далаларни албатта бороналаш керак.

Кўкламда ер бетини юмшатиш ҳамма вақт тупроқнинг етилган қатламига қадар чуқурликда ўтказилиши керак. Тупроқнинг нам қатламини тепага чиқариб қўйишга ва кесак кўчишига сра йўл қўймаслик лозим.

11. Отвалсиз плуг блан ҳайдалган далаларда тупроқни экишгача ишлаш фақат бороналашдан ва молалашдан, бегона ўтлар жуда ўсиб кетган тақдирда эса кейинчалик бороналаш ва молалаш шарти блан ўткир панжа ўрнатиб, культиватор ёки чизель юргизишдан иборат бўлмоғи керак.

Молалаш чигитнинг намдан яхши баҳраманд бўлишини ва унинг тез ва текис униб чиқишини та'минловчи воситадир. Шунинг учун эрта кўкламда ҳайдалган далаларни молалаш катта аҳамиятга эгадир. Шунга мувофиқ, ҳамма майдонда экиш олдидан оғир мола босиш учун мавжуд молаларни тахт қилиб қўйиш, зарур бўлган тақдирда эса қўшимча мола тайёрлаш керак.

12. Ерни асосий ишлаш муддатлари ва экиш олдидан тайёрлаш системаси қандай бўлишидан қат'ий назар унинг устки қатлами экиш олдидан етарли даражада юмшоқ бўлиши, далалар бегона ўтлардан тозаланиши ва чигитни барвақт тўла ва текис ундириб олишни та'минлайдиган нам запасига эга бўлиши зарур. Отвалсиз плуг блан ҳайдалган далаларда ғўза вегетациясининг дастлабки даврида бегона ўтларнинг авж олиб кетишига йўл қўймаслик учун ерни экишгача юза ишлаш керак.

МТС директорлари ва қишлоқ хўжалик мутахассислари барча трактор ишларининг сифати устидан кат'ий кузатиб боришлари, тиши тўла бўлмаган ёки эскириб қолган бороналардан, шунингдек ремонт қилинмаган ва иш органлари чархланмаган культиваторлардан фойдаланишга йўл қўймасликлари лозим.

Трактор блан бажарилган сифатсиз ишлар бракка чиқарилиши ва қилинган харажатлар айбдорлардан ундириб олиниши керак.

Колхоз правлениеларига сал бўлсада агротехника талабларидан четга чиқиб бажарилган ишларни трактор бригадаларидан қабул қилмаслик тавсия этилсин.

13. Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги ва Ўзбекистон ССР Совхозлар министрлиги қишлоқ хўжалик органлари, МТС ходимлари, колхоз ва совхоз раҳбарларининг э'тиборини шунга жалб этадиларки, ерларни экишга тайёрлаш қат'иян табақалаштириб, жойнинг ва участканинг конкрет шароитларини ҳисобга олган ҳолда ижодий равишда олиб борилиши, бу ишда шаблонга ва ма'мурийятчиликка йўл қўйилмаслиги, илғор колхоз, бригада, звеноларнинг, айрим колхозчилар ва мутахассисларнинг бой тажрибасидан ҳамма йўллар блан фойдаланилиши керак.

СУҒОРИЛАДИГАН ЕРЛАРДАН ТЎЛА ФОЙДАЛАНИШ ТЎҒРИСИДА

14. Ўтган йилларда кўпгина колхозларнинг ишидаги жиддий камчиликлардан бири шу бўлдики, чигит экиладиган ҳарбир гектар ердан тўла равишда фойдаланиш учун курашилмади, экиш вақтида кўп участкаларда бурчаклар ва марзаларга чигит экилмай ташлаб кетилди, ҳақиқатда чигит экилган майдонларни ҳисобга олган вақтда кўпинча экиш учун фойдаланиб бўлмайдиган майдонлар чиқариб ташланмади. Шунинг натижасида махсус асбоб блан ўлчаб чиқилгандан кейин анчагина ерга чигитнинг кам экилганлиги ма'лум бўлиб қолди.

Ер майдонидан тўла фойдаланмаслик орқасида пахта, маккажўхори ва беданинг кам экилиб қолишига йўл қўймаслик мақсадида қишлоқ хўжалик органларининг раҳбарлари ва МТС директорлари бир апрельга қадар чигит ва бошқа экин экиладиган майдонларни ажратиб чиқишни тугаллашлари лозим. Бу ишни агрономлар, МТС ва райижрокомларнинг ер тузувчилари, шунингдек колхозларнинг ер учётчиклари кучи блан бажариш зарур.

Колхоз правлениеларига далачилик бригадаларидан ерни тайёрлаш ва экиш вақтида ундан тўла фойдаланилишини контроль қилиб туриш вазифасини колхоз ер учётчиклари зиммасига юклатиш, бу давр ичида уларни бошқа ҳамма ишлардан бутунлай озод қилиб қўйиш тавсия этилсин.

15. Пахта, маккажўхори, оқжўхори ва бошқа экинларнинг кам экилишига йўл қўймаслик мақсадида область қишлоқ хўжалик бошқармалари ва МТСларнинг директорлари ҳарбир далачилик бригадасида экиш тамом бўлиши блан ҳамма колхозларда ҳақиқатда экилган майдонни ўлчаб чиқишни ташкил этишлари керак.

Кам экилганлиги аниқланган ҳамма ҳолларда ҳақиқатда экилган майдоннинг ҳарбир бригада учун колхоз правлениеси берган топшириққа тўла мос келишини та'минлайдиган чоралар кўрилсин.

16. МТС директорлари сув хўжалиги органлари блан биргаликда қўриқ ва янги ерларни ўзлаштиришни кучайтириш учун зарур бўлган ҳамма чораларни кўришлари керак. Токи қишлоқ хўжалик экинларининг ҳақиқатда жойлаштирилиши ва экилиши колхозлар қабул қилган миқдорларга тўғри келсин. Бунда МТСларда мавжуд бўлган ер қазийдиган машиналардан унумли фойдаланишга алоҳида э'тибор бериш керак.

ЕРНИ КЎКЛАМДА ИШЛАШ ВАҚТИДА ЎҒИТЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ ЮЗАСИДАН

17. Қишлоқ хўжалик органлари, МТС, совхоз ва колхозларнинг раҳбарлари кейинги йилларда маҳаллий ўғитлардан фойдаланиш масалалари блан мутлақо қониқарсиз шуғулланаётганликларини назарда тутиб, бу камчиликни битириш мақсадида барча колхоз ва совхозларда маҳаллий-органик ўғитлар тўплаш, уни сақлаш ва ўз вақтида далага ташиб чиқаришни ташкил этиш зарур. Токи ҳар гектар пахта майдонига камида 8 — 10 тонна яхши чириган ёки ярим чириган гўнг солинсин.

Шу мақсадда бу ўғитларни: гўнг, торф, кул ва бошқа ўғитларни мумкин қадар кўпайтириш учун ҳамма имкониятлардан фойдаланилишини ҳисобга олиб, ҳарбир колхозга ва далачилик бригадасига маҳаллий ўғит тўплаш ва солиш юзасидан топшириқ бериш лозим.

Органик ўғитларни экишгача ҳам, озиқлантириш вақтида минерал ўғитларга аралаштириб ҳам солиш мумкин. Бунда шу нарсани кўзда тутиш лозимки, органик ўғитларнинг минерал ўғитларга аралаштириб солиниши улардаги озуқа моддаларининг та'сирини оширади ва экинларнинг ўзлаштиришини яхшилайди.

18. Колхоз ва совхозларга гўнгдан тўла фойдаланиш блан бирқаторда экишга қадар далага эски деворларнинг тупроғини, раш, торф, ариқдан чиққан балчиқ ва бошқа тупроқли ўғитларни ағдарма қилиб тўкиш ҳам тавсия этилсин. Бу ўғитлар қўшимча озуқа манбаи бўлибгина қолмай, балки тупроқнинг физик хусусиятларини анча яхшилайди, чигитни тўлароқ ундириб олишга ва ғўзаларнинг яхши ривожланишига имкон беради.

19. Колхозларга маҳаллий ўғитларни экишгача бўлган даврда қуйидаги тартибда солиш тавсия этилсин:

а) кузги шудгор вақтида маҳаллий-органик ўғитлар ва суперфосфат солинмаган далаларнинг ҳар гектарига 4 — 5 тонна (камида 2 — 2.5 тонна) чириган ва ярим чириган гўнгни албатта 2 — 3 центнер суперфосфатга аралаштириб солинсин.

Фосфорли ўғитларнинг йиллик нормаси унча кўп бўлмаган колхозларда ва далачилик бригадаларида экишгача бўлган даврда ерга 1 — 1.5 центнер суперфосфат солинсин. Токи озиқлантириш вақтида солиш учун зарур миқдорда суперфосфат қолсин.

Бу ўғитларни экишдан сал илгарироқ ер бетига сочиш ва бороналар ёки культиваторлар блан тупроққа аралаштириб юбориш керак;

б) шудгор қилинмаган участкаларга отвалли плуг блан ҳайдалганда ҳам, отвалсиз плуг блан ҳайдалганда ҳам қанча органик ўғит ва суперфосфат солинса, шунча миқдорда органик ўғит ва суперфосфат солинсин.

20. Қишлоқ хўжалик мутахассислари колхозчиларга шуни кенг равишда тушунтирсинларки, экишгача ернинг бетига органик ўғитларни суперфосфат блан аралаштириб солиш тупроқнинг физик хусусиятини яхшилайди, қатқалоқ босишини анча камайтиради, намни яхши сақлайди ва вегетациянинг дастлабки даврида ғўзаларнинг тўйиб озиқланишини та'минлайди.

21. Қишлоқ хўжалик органлари ва МТСларнинг барча ходимлари пахта етиштиришни кўпайтириш юзасидан республика олдига қўйилган катта-катта вазифаларни назарда тутиб, маҳаллий ўғитлардан максимал даражада ва тўғри фойдаланишга жиддий э'тибор беришлари керак. Чунки бу пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилини оширишнинг энг муҳим факторидир.

22. Маҳаллий органик ўғитларнинг сифатини яхшилаш учун колхоз правлениеларига зарур миқдорда гўнгхоналар қуриш тавсия этилсин. МТСларнинг директорлари гўнгхоналар қуришда колхозларга техника жиҳатидан ва ташкилий жиҳатдан ёрдам кўрсатсинлар.

ЧИГИТ ЭКИШ ВА УНИ БИР ТЕКИС УНДИРИБ ОЛИШ МУДДАТЛАРИ ТЎҒРИСИДА

23. Бу йил экинлар учун энг хавфли бўлган гоммоз, илдиз чириш касалликлари, кузги тунлам, чувалчанг ва бошқа зараркунандалардан ғўзаларнинг зарарланишига йўл қўймаслик учун чигитни экишга тайёрлашнинг қуйидаги тартибини амалга ошириш зарур: чигитни офтобда қиздириб олиб, формалин эритмаси блан дорилаш, оқарсувда ивитиш, уни сульфат аммоний блан қориштириш ва 12 процентли гексахлоран дусти блан дорилаш лозим.

Чигитни экиш олдидан гоммозга қарши дорилаш учун бевосита уни формалин эритмасига (1:90) 10 минут солиб олиш ва кейин 3 соат брезент ёпиб димлаш керак.

Формалин блан дориланган уруғнинг ҳаммаси сульфат аммоний блан қориштирилиши керак. Бу тадбир ёш ғўзаларнинг илдиз чириш касаллигига чидамли бўлишини та'минлайди.

24. Чигитни гексахлоран дусти блан дорилаш кемирувчи, тунлам, грипс, чувалчанг ва бузоқбоши сингари зараркунандаларга қарши кураш мақсадида қилинади. Бундай зараркунандалар блан илгари зарарланган ерларга экиш учун мўлжалланган уруғлар албатта ана шу йўл блан дориланади. Қуруқ уруғнинг ҳар центнери (бу ивитилган уруғнинг 2 центнерига тўғри келади) ҳисобига 4 килограмм гексахлоран дусти аралаштирилади.

25. Пахтадан мўл ҳосил олиш учун чигитни энг қулай муддатда экиб олиш керак. Фақат температура шароитларидан тўла ва ўз вақтида фойдаланилганда ва илғор агротехникага амал қилинганидагина ҳосилни эрта етилтириб олиш ва кўпайтириш мумкин.

26. Экиш муддатларини белгилашга қат'иян табақалаштирилган ҳолда қараш керак. Ҳарбир колхозда колхозларнинг раҳбарлари, мутахассислар ва илғорлар блан биргаликда кўпйиллик кузатишларга, маҳаллий тажрибаларга ва бу йилги кўклам об-ҳаво шароитига асосланиб, экиш муддатларини чигитни бирмунча текис ундириб оладиган ва ғўзанинг эрта амалга кириб ривожланишини та'минлайдиган қилиб ўзлари белгилашлари керак.

Чигит экишдаги асосий вазифа—сводка бериш учун экишни расмий жиҳатдан эрта тугаллаш эмас, балки ҳарбир участкада ҳамма экиш ишларини фақат юқори сифатли ва асосий пахтакор районларда чигитни апрельнинг охиригача, жанубий районларда апрельнинг ўртасигача, Қорақалпоғистоннинг шимолий районларида эса май ойининг биринчи числоларига қадар ундириб олишни та'минлайдиган вақтда ўтказишдан иборатдир.

Колхозларнинг ўзида ҳам экиш муддатларини табақалаштириш керак. Офтоб яхши тушадиган кунгай, енгил тупроқли далаларда экишни эртароқ бошлаб, оғир тупроқли сер нам ерларда эса кечроқ бошлаш лозим. Чигитни 4—5 сантиметр чуқурликка кўмиш керак.

27. МТС, совхозларнинг директорлари ва агрономлари шу йил март ойининг охирига ва апрель ойига бўлган об-ҳаво ма'лумотларини назарда тутиб, ишни шундай ташкил этсинларки, бунинг натижасида ҳарбир колхоз ва совхозда чигит экиш жуда қисқа муддатларда ўтказилсин ва энг яхши вақтда тугаллансин, чунончи жанубий районларда 8—10 апрельдан кечиктирмай, Қорақалпоғистон АССРнинг жанубий районларида ва Хоразм областида 17—20 апрельдан кечиктирмай, Қорақалпоғистон АССРнинг шимолий районларида 20—25 апрельдан кечиктирмай, бошқа район ва областьларда эса 12—15 апрельгача тамомлансин.

28. Квадрат-уялаб чигит экишда яхши натижага эришиш учун режа сими блан квадрат-уялаб чигит экадиган сеялкаларнинг ҳаммасидан унумли фойдаланиш зарур. Чунки бу сеялкалар чигитнинг тўғри яхши тушишини ва анча текис униб чиқишини та'минлайди. Уруғлик чигитдан тежаб фойдаланиш, ғўзани яганалаш учун кетадиган меҳнатни камайтириш ва ғўзанинг ёшлик даврида нормал ўсиб ривожланиши учун энг яхши шароит яратиш мақсадида квадрат-уялаб чигит экадиган сеялкаларни шундай созлаш кераки, улар ҳарбир уяга кўпи блан 8—10 тадан, кам деганда 4 тадан уруғ ташлаб кетсин.

29. Чигитни ўз вақтида ва соғлом ундириб олиш — пахтадан юқори ҳосил етиштириш ва бу ҳосилни эрта етилтириб олишнинг асосий шартидир. Чигит ердан соғлом ва ўз вақтида униб чиқса, ҳарбир далада кўчатларнинг талаб қилинган миқдорда бўлишига эришиш мумкин.

Броқ, ўтган йилларда кўпгина колхозларда чигитни ундириб олиш ва кўчатларнинг тўла қалинликда бўлиши учун курашнинг аҳамиятига етарли баҳо берилмади, бунинг натижасида ғўзаларнинг сийрак бўлишига йўл қўйилган жойларда пахта ҳосили гектарига 3—5 центнер кам бўлди.

Шунинг учун пахтакорлар экиш тамом бўлиши бланоқ бутун ер майдонидан тўла фойдаланиш учун курашишлари, уяларда кўчатнинг кам бўлишига йўл қўймасликлари керак.

30. МТС директорлари ва колхозларнинг раҳбарлари қатқалоққа қарши курашда ишлатиладиган ҳамма асбобларни тахт қилиб қўйишлари ва ёғингарчиликдан сўнг далаларнинг аҳволини доимий равишда кузатиб боришлари зарур. Ер сергиши блан дарров қатқалоқни юмшатишга киришиш ҳамда бу ишни қисқа муддатда — 1—2 кун ичида тугаллаш керак.

Ёғингарчиликдан сўнг ерни «зит-заг» бороналари, ротацион мотигалар, юлдузчалар ўрнатилган культиваторлар блан, шунингдек қўл асбоблари блан юмшатиш қатқалоққа қарши курашнинг энг оддий ва фойдали усулидир.

Айни участкада қатқалоқ пайдо бўлишига сабаб бўладиган ёғингарчиликдан сўнг ғўзалар қандай аҳволда эканлигига қараб, ерни юмшатишнинг тегишли усуллари қўлланилиши керак. Квадрат-уялаб экилган участкаларда қатқалоқни юмшатиш учун тишли бороналарни ишлатмаслик лозим. Чунки улар чигитни жойидан қўзғатиб, квадратларнинг аниқлигини бузиб юборади. Бундай ерларда биринчи навбатда ротацион мотигалардан фойдаланиш лозим.

31. Айрим участкаларда тупроқда нам етишмаётганлиги сабабли чигитнинг ердан униб чиқиши кечикаётгани ма'лум бўлиб қолган тақдирда чигит суви бериш, лекин бунда жуда эҳтиёт бўлиш, оз сув қўйиб, тупроқни яхши намлашга э'тибор бериш, қўллатиб қўймаслик учун эгат оралатиб сув қўйиш керак.

32. Чигит экиш учун ажратилган майдондан тўлароқ фойдаланиш мақсадида МТС ва совхозларнинг директорлари ҳамда агрономлари эгатларда ола қолдирмай, далаларнинг четига ва марзасига, вақтинча ариқларнинг ва ўқариқларнинг ёқасига чигит экишни ва кўчат қилиб ўтказишни ташкил этишлари керак. Оласига чигит экишда ва қалин жойлардаги ғўзаларни кўчат қилиб ўтказишдан ташқари чиринди тупроқ тувакчаларда етиштирилган кўчатларни ҳам ўтказиш зарур.

Оласига экишда меҳнатни енгиллатиш ва иш унумини ошириш учун мавжуд қўл сеялкаларининг ҳаммасидан фойдаланиш керак. Оласига экилган жойларда ғўзаларнинг нормал ривожланишини та'минлаш зарурлигини э'тиборга олиб, оласига экишни ва кўчат қилиб ўтказишни ғўзаларнинг сийраклигини тамоман тугатгунча махсус ажратилган одамлар блан экишдан кейиноқ бошлаб юбориш лозим.

КЎЧАТЛАРНИНГ ҚАЛИНЛИГИ ВА ЯГАНАЛАШ ЮЗАСИДАН

33. Ҳар гектар ерда зарур миқдорда кўчатларнинг бўлиши ва уларнинг тўғри жойлаштирилиши пахтадан юқори ҳосил етиштиришнинг жуда муҳим шартидир. Броқ, кўчатларнинг қалинлиги катта аҳамиятта эга эканлигига қарамай, кўпгина колхозлар ғўзанинг сийрак бўлишига йўл қўядилар ва асосан шу сабабга кўра пахта етиштириш топшириғини уддалайолмаётирлар. Квадрат-уялаб чигит экишга қат'ий равишда ўтилганлиги, чигитни бир текис ундириб олиш ва ғўзаларни бир ме'ёрда жойлаштириш учун энг яхши шароит вужудга келтиради.

34. Кўчатларнинг қалинлигини белгилашда тупроқнинг унумдорлигини, ер ости сувларининг чуқурлигини, ернинг шўрланиш даражасини, вегетация даврида сув блан қандай та'мин этилишини ва бошқа шароитларни ҳисобга олиш зарур. Квадрат-уялаб жойлаштиришда ва уяларни жойлаштириш схемаларини қабул қилишда ҳарбир уяда қоида тариқасида 2—3 тупдан ғўза қолдириш лозим.

Илмий-текшириш муассасаларининг кўпгина ма'лумотларини, колхоз ва совхозларнинг ишлабчиқариш тажрибасини назарда тутганда, ғўзаларни қуйидагича қалинликда жойлаштириш анча яхши бўлади.

Кўчатлар қалинлиги	Ғўзаларни жойлаштириш схемалари: Квадрат-уялаб экилганда — Узунасига олинган қатор ораларининг эни	Квадрат-уялаб экилганда — Кўндалангига олинган қатор ораларининг эни	Квадрат-уялаб экилганда — Уядаги кўчатлар сони	Оддий усулда экилганда — Қатор ораларининг эни	Оддий усулда экилганда — Бир метр жойда кўчатлар сони
Ер ости сувлари чуқур	60	60	3—4	60	7
бўлган бўз тупроқли ва	55	55	3	50	6
шўр ерларда — 100—	50	50	2—3	45	5—6
110 минг туп кўчат бўлиши	45	45	2—3	—	—
керак	60	45	3	—	—
Тупроғи унумдор, ўтлоқ	60	60	3	60	6
ва ўтлоқ-ботқоқ, шўрсиз,	55	55	2—3	50	5
ер ости сувлари чучук бўлган	50	50	2	45	4—5
ерларда — 80—95 минг туп	45	45	2	—	—
кўчат бўлиши керак	60	45	2—3	—	—
Кучсиз ерларда	50	50	3	50	8—9
115—140 минг туп кўчат	45	45	3	45	6—8
бўлиши керак	60	45	3		

35. Оддий усулда экилган ғўзаларни механизация блан букетировка қилиб квадрат-уялаб жойлаштириладиган далаларда бу ишга чигит ёппасига униб чиққандан кейин киришиш керак.

Кўндалангига олинган қаторларнинг тўғри чизиқда бўлишини та'минлаш, шунингдек кейинчалик кўндалангига ишлашга шароит вужудга келтириш учун кўндалангига биринчи культивацияни узунасига олинган эгатларга қат'иян тик қилиб, моки усулида ўтказиш ва бунда маркерли культиваторлардан ва мослаштирилган сеялкалардан фойдаланиш зарур.

36. Уялаб экадиган махсус сеялкалардан фойдаланиш натижасида ғўзаларни квадрат-уялаб ёки тўғри бурчак уялаб жойлаштирилган далаларда букетларни қўлда ростлашга киришишдан аввал кўндалангига биринчи культивация ўтказиш зарур. Бунда пичоқларни шундай жойлаштириш кераки, қирқилмай қолган жой 15 сантиметрга тенг бўлсин ва унинг ичида бир уя қолсин. Бу культивация (механизация блан қилинадиган букетировка) вақтида ҳарбир уянинг чегараси белгиланади. Бу эса кўндалангига олинган эгатларнинг янада бир чизиқда бўлишига имкон беради. Чунки, букетларни қўлда ростлаб қўйиш фақат қирқилмай қолган жой чегарасида бўлади. Қатор оралари кўндалангига 45 сантиметр олинган далаларда қирқилган жой 30 сантиметрдан қилиб, 50 сантиметрли қатор орапарида 35 сантиметрдан қилиб. 60 сантиметрли қатор ораларида эса 45 сантиметрдан қилиб қолдирилади.

(ОХИРИ УЧИНЧИ БЕТДА)

1956 йилда колхоз ва совхозларда ерни экишга тайёрлаш, чигит экишни ўтказиш ва вегетациянинг дастлабки даврида ғўза парваришини ташкил этиш юзасидан

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги ва Совхозлар министрлигининг тавсиялари

Тракторлар айланадиган жойда кўчатларнинг эзилиб кетишига йўл қўймаслик учун МТС ва совхозларнинг директорлари тракторларнинг тормоз системаси бекамикўст ишлайдиган бўлишини та'минлашлари керак.

37. Квадрат-уялаб ва қаторлаб экилган майдонларда кўндалангига биринчи культивацияни дастлабки чинбарг чиқишидан кечиктирмай тамомлаш зарур. Ягаланаладиган ғўзаларни яхши қирқиб кетиш учун культивациянинг чуқурлиги 4—6 сантиметрдан ошмаслиги шарт. Культивация ўтказилган куннинг эртасига букетларни қўлда ростлашга киришиш лозим. Букетларни қўлда ростлаш вақтида ишловчилар кўндалангига олинган эгатлар бўйлаб юрсалар бу қаторларнинг тўппа-тўғри бўлиши та'минланади. Уялардаги кўчатларни ғуж қилиб қўйилмасин, лекин ўртада қолдирилсин. Бу эса ишланадиган доирани кенгайтиришга имкон беради.

Кўчатларнинг белгиланган қалинликда бўлишига эришиш ва уларнинг яхшироқ ривожланишини та'минлаш учун букетларни ростлаб қўйишни иккинчи, мустасно тариқасида учинчи чинбарг пайдо бўлгунга қадар тамомлаш, ҳарбир уяда тавсия этилганига қараганда битта-иккита кўчатни ортиқ қолдириш керак. Навбатдаги ўтоққа тушганда лекин тўртта чинбарг пайдо бўлишидан кечиктирмай уяларда қолган ортиқча кўчатларни юлиб ташлаш керак.

38. Қаторлаб экилган майдонларда яганалашга чигит ёппасига униб чиққандан кейин киришиб, бу ишни ҳамма жойда ғўзалар 2—3 чинбарг чиқарганга қадар туғаллаш лозим. Бунинг учун механизмлардан кенг фойдаланиш, иш органларини кесиш доирасини 15 сантиметр ва уялар доирасини 15 сантиметр қолдирадиган қилиб ўрнатиб, тракторларга осиб ва тиркаб ишлатиладиган культиваторлардан фойдаланиш керак. Букетларни ростлашда қоида тариқасида ҳарбир уяда энг яхши ривожланган кўчатлардан биттадан ёки иккитадан қолдириш лозим.

39. Яганалаш ва букетларни ростлаш вақтида ҳарбир участкада кўчатларнинг тўла қалинликда бўлишини та'минламоқ учун оласига чигит экиш ва кўчат ўтқазиш ишларини давом эттириш керак.

Кўчатларнинг ҳақиқатда қандай қалинликда қолганлигини май ойининг охирида ва йиғим-терим олдидан текшириб кўриш керак.

ВЕГЕТАЦИЯ БОШЛАНИШ ДАВРИДА ҒЎЗАНИ ПАРВАРИШ ҚИЛИШ ЮЗАСИДАН

40. Пахтадан юқори ҳосил олишнинг муҳим шартларидан бири—ғўза парваришини: қатор ораларини ишлашни, озиқлантиришни ва суғоришни экинларнинг талабига қараб ўз вақтида ва сифатли қилиб ўтказишдир.

41. Ғўза парваришининг кечиктириб бошланиши бегона ўтларнинг авж олиб ўсиб кетишига ва ғўзанинг сиқилиб қолишига, шоналаш, гуллашнинг кечикишига сабаб бўлади, ҳосил кеч етилади ва паст бўлади.

Ёрингарчилик тез-тез бўлиб турган вақтда қатор ораларини ишлашни эрта муддатда бошлаб юбориш катта аҳамиятга эгадир.

Ғўзанинг ўсиб ривожланишига халақит берадиган ноқулай об-ҳаво шароитларининг та'сирини экинларнинг ривожланишини тезлатишга имкон берадиган агротехника тадбирларини тўғри қўллаш йўли блан камайтириш мумкин.

42. МТСларнинг директорлари ва агрономлари колхоз правлениелари блан биргаликда униб чиқаётган чигитнинг аҳволини системали равишда текшириб боришлари ва қаторлаб экилган ғўзаларни механизация блан букетировка қилишга шунча миқдорда майдон ажратишлари кераккি, бунинг натижасида ғўзаларни квадрат-уялаб жойлаштириш юзасидан берилган умумий топшириқ ҳарбир колхоз ва МТС бўйича бажарилибгина қолмай, балки анча ортиғи блан бажарилсин.

43. Режа сими тортиб квадрат-уялаб экилган майдонларда қатор ораларини кўндалангига ишлашни кўндаланг қаторлар билиниши блан дарҳол бошлаб юбориш керак. Қатқалоқ пайдо бўладиган майдонларда кўндалангига культивация ўтказишдан илгари узунасига культивация ўтказиш блан бир вақтнинг ўзида эгатларни ротацион юлдузчалар блан юмшатиш ёки далани ротацион мотигалар блан ёппасига юмшатиш керак.

44. Қишлоқ хўжалик органлари ва МТСларнинг мутахассислари ғўза парваришн устидан қаттиқ контрольлик ўрнатсинлар. Улар қатор ораларини ишлаш бошлангунча трактор бригадаларининг бригадирларига ишларнинг қулай муддатлари ҳақида ва ҳархил шароитлар учун иш органларини тўғри танлаш ҳақида инструктаж беришлари керак. Токи бегана ўтларнинг тамомила йўқотилишига ва тупроқнинг яхши юмшатилишига эришилсин.

Культивациянинг чуқурлиги даланинг аҳволига қараб узунасига қилинганда ўртадаги иш органлари учун 12—15 сантиметр, четки иш органлари учун 8—10 сантиметр, кўндалангига ўтказилганда эса ўртадаги иш органлари учун 10 — 12 сантиметр ва четки иш органлари учун 6—10 сантиметр бўлади. Шу блан бирга иҳота зоналари мумкин қадар қисқа бўлади.

45. МТС ва совхозларнинг директорлари ва агрономлари ғўзаси квадрат-уялаб жойлаштирилган майдонларда қатор ораларини ишлашни шундай ташкил этсинларки, бунинг натижасида экинларни механизация блан икки томонлама ишлашнинг афзалликларидан тўла фойдаланилсин ҳамда қўл меҳнати жуда ҳам камайтирилсин. Кўп меҳнат талаб қиладиган чопиқ ўтоқ блан алмаштирилсин. Чунки бундай далаларда чопиққа эҳтиёж қолмайди.

46. Далачилик бригадаларининг бошлиқларига ва колхоз правлениеларига чигитни тўла ундириб олгандан кейин ғўзанинг яхши ривожланиши, кўп ҳосил тугиши, ғўзалар калтабўғин бўлиб ўсгани ҳолда кўсакларнинг эрта етилишида сув режимининг тўғри бўлиши, аввало биринчи суғориш муддатининг тўғри белгиланиши энг муҳим аҳамиятга эга эканлиги кенг тушунтирилсин. Биринчи суғоришни ғўзаларнинг аҳволини ҳисобга олиб туриб ўтказиш керак. Бу, ғўзаларнинг тўғри парвариш қилинишига, ўсиш блан ривожланиш ўртасида ажралиш бўлмаслигига ёрдам беради.

47. Ғўзани биринчи озиқлантиришга яганалашдан кейиноқ киришмоқ керак. Тупроқ шароитларига ва ғўзаларнинг аҳволига кўра суғориш талаб қилинмайдиган, лекин ўғит солиш лозим бўлган далаларда суғоришни кутиб турмасдан озиқлантиришни ўтказавериш керак. Этат оралатиб суғорилганда ўғитни ҳарбир этатга солиш лозим.

Экишгача суперфосфат солинмаган далаларда гектарига 30—40 килограммдан фосфор ва 25—30 килограммдан азот солиш нормаси блан озиқлантиришни биринчи навбатда ўтказиш лозим.

Экишгача суперфосфат блан ўғитланган далаларда эрта — биринчи озиқлантириш вақтида фақат азотли ўғит солиш керак.

Минерал ўғитларни органик минерал ўғитлар аралашмаси сифатида органик ўғитларга қўшиб солиш зарур.

48. Ғўза парвариши вақтида эгасизликни битириш ҳамда трактор бригадалари блан далачилик бригадаларининг ишини тўғри қўшиб олиб бориш мақсадида далачилик бригадаларига «универсал» чопиқ тракторларида ишлайдиган тракторчиларнинг доимий кадрлари йиғим-териминнг охиригача бириктиб қўйилсин.

Чопиқ тракторларнинг ишлабчиқариш имкониятларидан тўла фойдаланиш мақсадида ҳарбир «универсал» тракторининг культивацияда, эгат олишда ва ғўзани озиқлантиришда бутун кун бўйи ишлаши та'минлансин.

ҒЎЗА ЗАРАРКУНАНДАЛАРИГА ҚАРШИ КУРАШ СОҲАСИДАГИ ПРОФИЛАКТИК ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА

49. Бу йил қишлоқ хўжалик зараркунандаларининг айниқса кузги тунлам, шира ва ўргимчаккананинг кўплаб тарқалиш хавфи борлигини назарда тутиб, қуйидаги профилактик ва кириш тадбирлари комплексини амалга ошириш зарур:

а) бегана ўтлар уч марта, марзалар, йўл бўйлари ҳамда ғўза яқинидаги ариқлар ёқасида бўлган тут дарахтлари икки марта химик усулда дорилансин.

Бегана ўтларни ва дарахтларни биринчи марта 5—6 процентли карболинеум эмульсияси блан дорилансин ва бу иш 5 апрельдан кечиктирилмай тамомлансин. Тут дарахтларини дорилаш олдидан уларни агротехника жиҳатидан пухта тайёрлаш: илдизи ёнидан ва танасидан ўсиб чиққан бачкиларини кесиб ташлаш, кавакларинии тозалаш ва суваб қўйиш, каллакларини хас-чўпдан ва қуруқ барглардан тозалаш, танасини 20 процентли оҳак блан оқлаш, тагидаги чуқурларни кўмиб ташлаш зарур.

Иккинчи дорилашни май ойининг бошига қадар ўтказиб, бунда 4 процентли арсенит натрий эритмасини пуркаш керак.

Биринчи қурт боқиш учун тутларнинг баргини кесиб олгандан кейиноқ бегана ўтларни учинчи марта, тут дарахтларини эса иккинчи марта дорилашга киришмоқ керак. Бегана ўтларни арсенит натрий, карболинеум ва бошқа доридорлар пуркаш йўли блан йўқотиш керак. Тут дарахтларини комсток қурти тарқаладиган районларда № 47 дори блан ёки 30 процентли тиофос концентрати блан, қолган районларда эса коллоид олтингугуртнинг суспензияси ёки ИСО блан дорилаш лозим;

б) чигит униб чиқиши блaноқ звено бошлиқлари, далачилик бригадаларининг бошлиқлари ва колхозларнинг қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши курашувчи техниклари кучи блан далаларнинг зараркунандалардан зарарланиш даражасини текшириб чиқиш, бунда кузги тунлам, шира, трипс, ўргимчак, касалликлардан эса илдиз чириш ва гоммоз касаллигининг уруғпалла формаси бор-йўқлигига алоҳида э'тибор бериш керак.

Май ойининг бошида юқоридаги зараркунанда ва касалликлардан ташқари ўргимчаккана, карадринанинг бор-йўқлигига ҳам э'тибор бериш керак.

Текширишни ҳар беш кунда бир марта ўтказиш лозим. Зарарланиш ўчоқлари аниқланиши блан зарарланган участкаларнинг ҳаммаси химик усулда дориланиши зарур.

50. Қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши дорилашни ўз вақтида ўтказиш учун:

а) профилактик дорилаш вақтида ОДН, ОУН—4 маркали машиналардан ва бошқа машиналардан ҳамда тракторлардан Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлигининг 1956 йил 4 январьдаги 2-нчи буйруғида кўрсатилганича тўла фойдаланиш лозим;

б) мавжуд барча от қўшиладиган, отмотор блан ишлатиладиган ва елка аппаратларни тўла ремонт қилиб ишга солиш керак. Профилактик ва химиявий дорилаш учун колхозчилардан қирувчи отрядлар тузиш лозим:

в) Узглавсельснаб омборларидан заҳарли химикатларни, биринчи навбатда формалин, карболинеум, гексахлоран дусти, олтингугурт ва бошқа доридорларни ташиб олинишини, шунингдек колхозлар томонидан матлубот кооперациясидаги елкага осиб ишлатиладиган ва бочка шаклидаги пуркагичларнинг сотиб олинишини та'минлаш керак.

☆☆☆

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги ва Ўзбекистон ССР Совхозлар министрлиги мазкур тадбирларни область қишлоқ хўжалик бошқармаларида, машина-трактор станцияларида, совхозларда, трактор бригадаларида ишлабчиқариш кенгашларида ва колхозчилар ҳамда совхоз ишчиларининг умумий йиғилишларида муҳокама қилиб чиқишни ва бу йилги кўкламнинг хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда ҳарбир участкага мувофиқлаштириб конкрет тадбирлар белгилашни тавсия қиладилар.

МТСларнинг директорлари ва бош агрономлари ҳарбир колхознинг ички имкониятларидан тўла фойдаланиш ва агротехниканинг илғор усулларини қўлланишт асосида пахта етиштиришни кўпайтириш юзасидан олинган социалистик мажбуриятларнинг бажарилишини та'минламоқ учун мазкур тадбирларни муҳокама қилишга колхоз активларини ва қишлоқ хўжалик илғорларини кенг жалб этишлари керак.

Мазкур тавсиялар Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги коллегиясининг кенгайтирилган мажлисида илмий-текшириш муассасалари ва ишлабчиқариш ходимларининг иштироки блан муҳокама қилиб чиқилган.

ФЕЛЬЕТОН

„Олтин“ ғалтак

Бюрократлигу бўйни йўғонлик, расмиятчилигу қоғозбозликнинг илдизи битта. Бу «хислат»лар хоҳ яширин, хоҳ ошкора равишда юз бериб, ба'зан мулойим, ба'зан қўпол кўринишларда ифода этилса ҳам, барибир, юришиб турган ишнинг белига тепиб борни йўқдай, йўқни момоқалдироқ ургандай қилиб қўяди, ба'зан эса пашшани филдек кўрсатиб, ишни расво қилишга ёрдам беради.

Қуш тилини қуш билар деганларидек бу «хислат» мухлислари — Чирчиқ станциясининг бошлиғи Привалов блан Тошкент темир йўли бўлими бошлиғининг ўринбосари Хотимский ҳам иш «важ»идан тез-тез тиллашадиган бўлиб қолишди. Тиллашганда ҳам қандай денг, бюрократликлари тутиб, бўйинлари йўғонлашганда расмиятчиликни авж олдириб, қоғозбозлик қилиш учун тиллашадилар...

Мамлакатимизнинг турли шаҳар-қишлоқларига жўнатилган Тошкент кабель заводи маҳсулотларидан бир қисми Семипалатинскка юборилган эди. Кабели чуватиб олинган 11 килограммли бир ғалтак 1955 йил 23 июльда Чирчиқ станциясига келиб тушди. Келиб тушди-ю, тақдирига тамға босилиб, эгасини топаолмай сарсон-саргардон бўлиб қолаверди.

Завод Тошкентда бўлса-ю, ғалтак Чирчиқда юрса хўп қизиқ иш экан-да! Юкларку Тошкент темир йўли станциясига келиб тушади, шу ердан сортировка қилиниб тегишли ташкилотларга юборилади. Лекин кабель заводи станция ходимлари бурнининг тегида турса-ю, ғалтак Чирчиққа ўтиб кетса, бундан ҳам текин томоша борми? Ҳеч-да! Ёки бирор киши кўзини юмиб ўтказиб юбордими? Ёки... ёки...

Ҳай-ҳай, ҳечқандай «ёки»га ўрин йўқ! Аммо бепарволик ёмон бўлар экан. Ғалтакка «Чирчиқ станцияси, Тошкент кабель заводи» деб ёзиб қўйилганини кўз блан кўрмаганда ҳам қўл блан сийпалаб билиш мумкин эди. Афсуски ходимларнинг кўзи станция номига тушибди-ю, лекин қайси завод эканлигини пайқашмабди, пайқашса ҳам э'тибор беришмапти. Шу бепарволикнинг шабадасига учган ғалтак бир думалаб олтинга айланибти-қолипти. Я'ни баҳоси 18 сўм бўлган бу ғалтакнинг нархи 922 сўмга етибди. Қандай дейсизми? 23—24 июльда ғалтак бепул сақланган. 25 июльда сақлангани учун 2 сўм, 1955 йил 26 июльдан 1956 йил 21 январьгача эса ҳар куни 5 сўмдан, жам'и 922 сўмга айланипти.

Оддий ғалтакнинг олтинга айланишида Хотимский блан Приваловнинг холис хизматлари занглаган арава ўқини мойлаш блан тенг бўлди. Ғалтак станцияга келиб тушган бўлса ҳам Привалов «бировнинг ишига саратонда қўл қотиришни» истамади. У ойдинда топган ошнаси — Хотимскийга шунчаки телефон қилиб қўйди-да, яна аввалги бўлса бўлар, бўлмаса ғовлаб кетар кайфиятига тушиб олди. Ҳа, шундай. У заводга ҳам хат ёзмади, Семипалатинскка ҳам телеграф қилмади. У Хотимскийга телефон қилди-ю, яранинг олдини олган табибдай ғоз юриш қилиб гердайиб юраверди. Юк заводники, унга нима?

Хотимский Привалов телефон қилгач, ари чаққан кишидек ҳузур-ҳаловатини йўқотди, ҳар томонга айюҳаннос солди. Эртадан кечгача гоҳ у идорага, гоҳ бу идорага хат ёзди, аллақандай қонунларга асосланиб, завод ғалтак учун 922 сўм штраф тўлаши кераклигини уқтирди. Ёзилган хатларнинг бирида завод номига юборилган хатларнинг миқдорини кўрсатиб, «бирнеча огоҳлантиришларга қарамасдан, завод ма'мурияти юкни олиб кетмаётир», деб шикоят қилди. Қошкийди Хотимский хатларида намоён қилган жонкуярлигини амалда ҳам кўрсатса! Бе, қаёқда! Унинг жонкуярлиги бирнеча варақ қоғозни қора қилиш-у, конвертта солиб жўнатишдан бир эллик ҳам нарига ўтмади.

Фактларга мурожаат қилайлик. Завод ма'мурияти хат олдими? Ҳа, олди. Броқ Хотимский ёзганидек бирнеча марта эмас, балки шу йилнинг 19 январида битта хат олди. Завод ма'мурияти масалани аниқлаш учун 26 январьда транспорт цехи бошлиғининг ўринбосари Ашихминни Чирчиқ станциясига командировкага юборди. Ашихминнинг текширишидан ма'лум бўлдики, Привалов заводга ҳам, юк жўнатган жойга ҳам хабар бермаган. Заводга телефон қилган-у, броқ кимга телефон қилганини ўзи ҳам билмайди. Ашихмин СССР темир йўллар уставининг 80-нчи моддасини қўллаб, ғалтакни штрафсиз беришни талаб қилди. Броқ Привалов рад этди. Шундан сўнг Ашихмин ғалтакни олмай қайтиб келди.

Привалов ва Хотимскийнинг да'восича завод ма'мурияти бирнеча марта ёзма равишда ҳам, оғзаки ҳам огоҳлантирилган эмиш. Броқ шуниси қизиқки, хат юборган ташкилотда ҳам, хат олучи ташкилотда ҳам бирорта расмий ҳужжатда фалон вақтда, фалон хат юборилди ёки хат олинди деб қайд этилгани йўқ.

Тошкент темир йўли бўлимининг айрим ходимлари ўз ишларига мас'улиятсизлик блан қарамоқда. Натижада завод номига келган кўпгина юклар Чирчиқ, Чиғириқ ёки Салар станцияларига ўтиб кетаётир. Завод бу юкларни келтириш учун қанчадан-қанча одам юборади, ўнлаб машина жўнатади. Бу эса, ҳуснбузардек завод гарданига ортиқча чиқим бўлиб тушмоқда. Сабзининг фойдаси шолғомдан кетди, деб шуни айтадилар-да! Ана шунинг натижасида завод 1955 йил август ойидан шу вақтгача 4 минг сўмдан ортиқ чиқим қилиб, 10 вагонга яқин юкнинг адресини ўзгартиришга мажбур бўлди.

Хотимский блан Привалов ўртоқларга айтадиган гапимиз шуки, ишда тартиб ўрнатилсин, улардан намуна олаётган ходимларнинг кўзлари олма термасин-у, адресларига яхшироқ тикилсин. Иккингиз ҳам бюрократлик, расмиятчилик, қоғозбозлик ботқоғига ботиб қолибсиз. Замондошларингиз сизларнинг бу ишларингиздан қаттиқ ҳижолат тортиб, қўлларини сизларга узатмоқда. Сизлар узатилган ана шу қўлларни ушлаб, ботқоқликдан чиқинг ва ўрнашиб қолган иллатларни тўрт кулча совун блан пок-покиза ювиб ташланг!

С. РАҲИМОВ.

Кўприк тузатилсин

Фрунзе районидаги Черешневая ва Островская кўчаларининг туташ жойида қурилган кўприк эскириб, транспорт қатновига яроқсиз бўлиб қолди. Район раҳбарлари меҳнаткашларнинг арзига э'тибор бермай келадилар.

(Мухбир хабаридан).

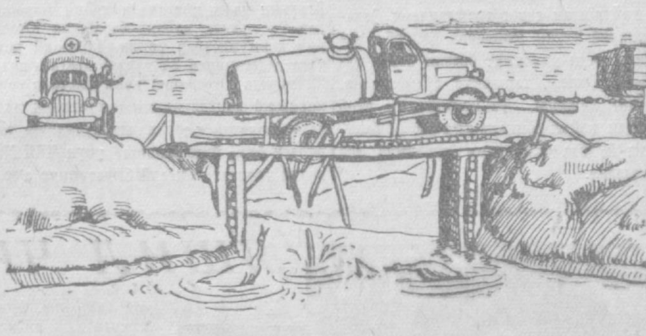

Ҳар йили янги-янги
Уй-жой кўтармоқда қад.
Ободлиги чаккимас,
Бу ерда яшаш роҳат.

Броқ бузуқ кўприк —
Дастидан ҳамма хуноб.
Машиналар ўтолмай,
Орқага қайтар шу тоб.

Цистернали бир машина
Жазм қилиб ўтмоққа,
Кўприк ўртасидаёқ
Тиқилди нах ботқоққа.

Келди бошқа машина
«Дўстин» қутқармоқ учун.
У ҳам тиқилди лойга,
Беҳуда сарфлаб кучин.

Кун бўйи қолиб кетди
Икки машина бунда,
«Торт-торту, кўтар-кўтар»
Қий-чув, хуноблик шунда.

Бўлди катта ҳангома,
Йиғилди роса одам.
Чиқарди машинани
Юз киши бериб ёрдам.

Районнинг раҳбарлари,
Токай ёзамиз қоғоз?
Кўприк чорасин кўринг,
Қиш ҳам ўтиб келар ёз!

Мавлон ИКРОМ.

„АҚЛ ТИШИ ЧИҚМАГАНЛАР...“

Ба'зилар бор эрта кунда
Юз граммни отиб олса бас.
Йўл устида дуч келганга
Тикланган-у, ҳа, десанг—маст

«Ақл тиши чиқмаган» деб
Чакки айтмас билганлар ҳам.
«Ичкилик дер жон меҳрибон
Кайфи эмиш танга малҳам...»

Булар кимсан фалон қаллоб
Ёки учар, қирриқ дерлар.
Ичкиликка ружу қилган
Меҳнат севмас ношуд эрлар.

Қайбирларин соясига
Салом берар кўрган киши
Савлат тўккан саёқларнинг
Чайқовчилик доим иши.

Қайбирлари ипдек чуваб,
Кенг шаҳарни кезар, толмас
«Мой чиқмаган ишдан қоч» деб
У, кирмаган дўкон қолмас.

Билмаганлар бунга ҳайрон
Беиш пулни қайдан топар
«Еган оғиз уялар деб»
Ҳамтовоқлар айбин ёпар:

— Булар ишлар,
— Топиши соз.
— Фалон ерда, дегач бас-да.
Жон койитиб меҳнат қилмас
Бебилиска пулдан маст-да.

Токай «ақл тиши» чиқмай
Торт-торт блан ўтар булар.
Давримизда бундайларнинг
Аҳволига эл-юрт кулар.

Толип ЙЎЛДОШ.

Пиллачиликни ривожлантиришда барча резервлардан тўла фойдаланайлик

Областимиз пиллачилари янги бешйилликда пилла етиштиришни қарийб икки баравар кўпайтиришлари лозим. Пилла ҳосилини 2 баравар кўпайтириш учун бизда етарли резервлар бор. Бу резервлар биринчидан, қолоқ колхоз ва бригадаларни ўрта ва илғорлар даражасига етказиб олиш, тутзорлар ва айрим тут дарахтларини сақлаб қолиш ва уларнинг парваришини йўлга қўйиш, боқилаётган қуртларни нобуд қилмасдан, уларнинг ҳаммасини сифатли, пилла ўрайдиган қилиб парвариш қилиш, ниҳоят тутзорлар ва тут дарахтларини, шунингдек ипакчилик ҳали унча ривожланмаган колхозларда қурт боқишни кўпайтиришдан иборатдир.

Қолоқ колхозларни илғорлар даражасига етказиш катта натижалар бериши шубҳасиздир. Чунки областимизда 10 йил мобайнида ҳар қути уруғдан ўрта ҳисобда 50 килограммдан пилла олиб келинаётир. Лекин бунда 200 дан кўпроқ колхозларимиз ҳар қути уруғ ҳосилини 40 килограммдан оширaолмаётирлар. Ҳолбуки, бу колхозларда ҳар йили 10 минг қути уруғ боқилиб келинмоқда. Агар биз ана шу қолоқ колхозларни илғорлар даражасига етказиб, уларда ҳам ҳар қути уруғдан олинадиган ҳосилни лоақал 50 килограммга етказсак, қўшимча 400 тонна пилла олишимиз мумкин. Бунинг учун алоҳида техника ёки усталик талаб этилмайди. Фақат колхоз правлениелари хўжаликнинг бу соҳасига ҳам жиддий раҳбарлик қилишлари, ипакчиликда ишлаётган ходимларга ғамхўрлик кўрсатишлари, улар учун яхши иш шароити яратиб беришлари керак. Бунинг учун дастлаб қуртхоналарни сўкчаклар, иситилган бинолар, барг блан тўла та'мин этиш талаб этилади. Лекин айрим колхозларимизнинг раҳбарлари ипакчиликнинг аҳамиятига етарли баҳо бермасдан, бу соҳага панжа орасидан қараб келмоқдалар. Улар ипакчиликда ишлаб турган колхозчиларга аванс бермайдилар, асбоб-ускунани топиш, далалардан барг келтириш, қуртхоналарни ремонт қилиш, уларни ёқилғи блан та'минлашга етарли ғамхўрлиқ кўрсатмайдилар. Шунинг учун кўпинча бундай хўжаликларда ҳар қути уруғ ҳосили ҳатто 30 килограммдан ҳам оширилмаётир. Масалан, Ўртачирчиқ районидаги Сталин номли колхозда (раиси ўртоқ Кусаев) ўтган йил ҳар қути уруғдан фақат 19 килограммдан пилла олинди. Ипакчиликка ана шундай мас'улиятсизлик блан қараш натижасида ўтган йил Верхне-волинск, Сирдар'ё, Паркент, Юқоричирчиқ, Ховос районларида ҳар қути уруғ ҳосили 15—28 килограммдан камайиб кетди.

Кўпгина район ва колхозларнинг раҳбарлари тутзорлар ва тут дарахтлари тақдири блан мутлақо қизиқмайдилар. Айрим ҳолларда тутзорларга мол қўйиб юбориладди ва ҳатто тут дарахтлари кесиб ташланади. Областимизда 4339 гектар тутзор бор. Лекин улардан фақат 2117 гектари бирмунча яхши барг беради. Қолганларидан эса деярли барг олинмайди, шунга қарамай сифати паст. Оржоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозида (раиси ўртоқ Матқобилов) яхши-яхши тутзорлар бор. Аммо бу тутзорлар яхши парвариш қилинмайди: қатор оралари ишланмай, доим бегона ўт босиб ётади. Агар бу тутзорлар қатор оралари ишланса, уларга чигит, маккажўхори, қовун-тарвуз ва бошқа экинлар экилиб, улар ҳам яхши парвариш қилиниб турилса, бир йилнинг ўзидаёқ ҳар гектар ер барг ҳосилини 2 тоннагача ошириш, бундан ташқари 1,5—2 тонна маккажўхори ёки 10—15 центнер пахта олиш мумкин бўлади. Шунга қарамасдан колхоз правлениеси тутзорларга яхши қарамайди, аксинча уни ташландиқ ҳолга тушириб қўйган.

Пиллачилик областимиз қишлоқ хўжалигининг анча сердаромад тармоғидир. Пиллачилик ривожланган колхозларда пахтачилик ҳам яхши ривожланмоқда. Қисқаси хўжаликнинг бу тармоғи пахтачиликни ривожлантириш учун асло халақит бермайди. Чунки илғор колхозларимизда қурт боқиш ишларини асосан ёшлар, дала ишларида қатнашмайдиган қексалар бажариб келмоқдалар.

Броқ кўпгина колхозларимизда ипакчиларнинг меҳнатига етарли баҳо берилмайди. Бу ҳол уларнинг пиллачиликка бўлган қизиқишларини сусайтирмоқда. Ҳатто шундай ҳоллар ҳам юз бераётирки, ба'зан колхозчи аёллар пиллачилиқ блан шуғулланишдан кўра, уй ишини а'ло кўрадиган бўлиб қолмоқдалар. Бу албатта қурт боқишни тўғри уюштирмасликка, пилла ҳосилининг камайишига сабаб бўлади. Колхозларга очириб берилган қуртлар сонига қараб, пилла ҳосилини белгилаш мумкин. Броқ қуртлар яхши парвариш қилинмай, айрим ҳолларда нобуд бўлиб кетади. Масалан, Верхне-волинск район колхозларида очирилган ҳарбир қути уруғда 40 минг донадан қурт берилган эди. Ўрта ҳисобда ҳар қутидан 9750 донадан пилла олинди. Демак, берилган қуртларнинг 75,6 проценти нобуд қилинди. Шунга ўхшаш Сирдар'ё районида 70, Юқоричирчиқ районида 62, бутун область бўйича ўтган йил қуртларнинг 43,2 проценти нобуд бўлиб кетган. Булар, жой етарли бўлмай тиқилиб қолганлиги, ғонни янгилашда э'тиборсизлик қилинганлиги, барг блан ортиқча кўмиб юборилганлиги, чумоли ва қушлар еб кетиши туфайли нобуд бўлган. Бунинг сабаби шуки, колхоз правлениелари ипакчилар меҳнатини тўғри ташкил этмайдилар, уларни рағбатлантирмайдилар.

Пискент, Ўртачирчиқ, Верхне-Волинск, Паркент ва бошқа бирқатор районларда пиллачилар меҳнатига етарли баҳо бермаслик бу районларда анча ёмон оқибатларга сабаб бўлди.

Аммо колхоз пиллачилигини яхши ташкил этган, колхозчиларнинг меҳнатга бўлган рағбатини оширган колхозлар пилладан мўл ҳосил олиб келаётирлар. 1955 йилда 96 колхоз пилла тайёрлаш планини бажарган бўлса, 31 колхоз ҳар қути уруғдан 60 килограммдан ва бирқанча колхозлар 80—90 килограммдан пилла олдилар. 80 звенода ҳар қути уруғдан 100 килограмм ва ундан ҳам ортиқ пилла олинди. Ўтган йил Бўка районидаги Тимирязев номли колхозда ҳар қути уруғдан 45 килограммдан, Вильямс номли колхозда 74 килограммдан пилла ҳосили олинди. Ҳар иккала колхозда олинган ҳосил ўртасида жуда катта фарқ бор. Бунинг сабаби шуки, Тимирязев номли колхознинг раиси ўртоқ Ғуломов пиллачилик ишига мутлақо э'тибор бермаган бўлса, Вильямс номли колхознинг раиси ўртоқ Азаматов хўжаликнинг бу тармоғига жиддий э'тибор қилиб, уни ривожлантириш учун барча шароитни яратиб берди. Шунинг учун ҳам Тимирязев номли колхозда пиллачиликдан 80 минг сўм, Вильямс номли колхозда эса 149 минг сўм даромад олинди.

Колхоз правлениеларининг пиллачиликка нисбатан нотўғри муносабатда бўлишларига қат'ий хотима бериш керак. Чунки бу практика халқ хўжалиги учун ҳам, колхоз хўжалиги учун ҳам бутунлай зарарлидир. Биз бу йил олтинчи бешйиллик планнинг биринчи йили топшириқларини бажарамиз. Бунинг учун барча колхозларимизда жуда катта имкониятлар бор.

Яқин кунларда қурт боқиш мавсуми бошланади. Бунинг учун зарур бино, асбоб, жиҳоз ва ҳоказоларни ҳозирданоқ тайёрлаб қўйишимиз — пилладан мўл ҳосил олиш учун зарур бўлган барча материал-техник базани вужудга келтиришимиз керак.

М. АЛЕКСАНДРОВ,
Область ипакчилик идорасининг бошлиғи.

Покистонни республика деб э'лон қилиш маросими

КАРАЧИ, 23 март. (ТАСС). Бугун эрталаб Покистон генерал-губернатори резиденциясида Покистон Республикасининг биринчи Президенти Искандар Мирзанинг тантанали равишда бай'ат (қасамёд) қилиш маросими бўлди. Бундан олдин Покистонни 23 мартда Ислом республикаси деб э'лон қилиш тўғрисидаги фармон э'лон қилинган ва Искандар Мирза томонидан тасдиқланган эди.

Бу маросимда Покистон блан дипломатик муносабатларда бўлган мамлакатлардан келган 40 дан кўпроқ махсус вакиллар, Карачидаги четэл дипломатия ваколатхоналарининг бошлиқлари, Покистон ҳукуматининг вакиллари, Покистон Та'сис мажлисининг а'золари, Покистон ва четэл журналистлари ҳозир бўлдилар.

Ҳозир бўлганлар орасида Совет ҳукуматининг махсус вакили, СССР Министрлар Совети Раисининг Биринчи Ўринбосари А. И. Микоян, шунингдек унинг ҳамроҳлари: Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ш. Р. Рашидов, СССРнинг Покистондаги элчиси И. Ф. Шпедько ва вакил Ф. П. Доля бор эдилар.

Шу кундан бошлаб Покистон Британия империясининг доминионлари қаторидан чиқди. Покистоннинг 1956 йил 29 февральда Покистон Та'сис мажлиси томонидан қабул қилинган янги конституцияси 23 мартда кучга киради; Ҳиндистонни идора қилиш тўғрисида 1935 йилда қабул қилинган ва шу вақтгача Покистоннинг асосий қонуни бўлиб келган акт бекор бўлиб, унинг ўрнига Покистоннинг янги конституцияси жорий қилинади.

Покистон Республика деб э'лон қилинганлиги муносабати блан эрталаб соат 8 да ҳарбий парад бўлди. Бу парадда Покистон армиясининг, ҳарбий-денгиз флотининг ва ҳарбий-ҳаво кучларининг қисмлари қатнашди. Параддаги меҳмонлар орасида Покистоннинг Республика деб э'лон қилиниши муносабати блан ўтказилаётган байрамларда қатнашмоқ учун бу ерга чет давлатлардан келган махсус вакилларнинг ҳаммаси, дипломатик корпус а'золари, Покистон ҳукуматининг, қуролли кучларининг вакиллари, Карачи шаҳрининг гражданлари, матбуот вакиллари ҳозир бўлдилар.

Президент Искандар Мирза нутқ сўзлади.

Соат 11 да СССР Министрлар Совети Раисининг Биринчи Ўринбосари А. И. Микоян ҳамда бошқа мамлакатларнинг махсус вакиллари Президент Искандар Мирзага ўзларининг ишонч ёрлиқларини топширдилар. А. И. Микоян Искандар Мирзани Покистон Республика деб э'лон қилинганлиги блан ва унинг президент бўлиб сайланганлиги блан қутлади.

Искандар Мирза А. И. Микоянга қутлаганлиги учун ташаккур айтди ва Покистон блан Совет Иттифоқи ўртасидаги муносабатлар яхшиланади, деб умид билдирди.

Ишонч ёрлиқлари топширилиб бўлгандан кейин Президент Искандар Мирза меҳмонлар учун қабул маросими ўтказди.

А. И. Микоян Покистон бош министри Муҳаммад Али блан, шунингдек Покистон ҳукуматининг ба'зи а'золари блан, Покистоннинг Республика деб э'лон қилиниши байрамида қатнашмоқ учун Покистонга келган чет давлатларнинг махсус вакиллари блан ва бошқа шахслар блан қисқача суҳбат қилди. Суҳбат самимий ва дўстона вазиятда ўтди.

Покистоннинг Ислом Республикаси деб э'лон қилиниши муносабати блан Карачида оммавий митинг

КАРАЧИ, 23 март. (ТАСС). Покистон Ислом Республикаси деб э'лон қилинишига бағишланиб бугун чошгоҳдан кейин байрам тусида безатилган «Жаҳонгир» паркида Карачи шаҳри гражданларининг оммавий митинги бўлди.

Митингда 100 мингга яқин киши қатнашди. Митингда Покистон Республика деб э'лон қилиниши муносабати блан бўлган тантаналарда қатнашмоқ учун Покистон ҳукуматининг таклифига биноан Карачига келган четэл давлатларининг махсус вакиллари фахрий меҳмон сифатида ҳозир бўлдилар.

Митингни Покистон бош министри Муҳаммад Али очди. Муҳаммад Али ўз нутқида Покистон Республика деб э'лон қилинганлигининг аҳамиятини уқтириб ўтди ва бу тарихий воқианинг мамлакат учун бўлган аҳамиятини кўрсатиб берди. Бош министр Покистоннинг ташқи сиёсати тўғрисида гапириб, бундай деди: «Бизнинг ташқи сиёсатимиз Исломнинг тинчлик ва хавфсизлик принципларига негизланади. Покистон ҳамма миллатларнинг мустақиллигини ва ҳуқуқларини ҳурматлайди».

Муҳаммад Али четэл давлатларининг махсус вакилларига Покистон Республика деб э'лон қилиниши муносабати блан бўлган байрамларда қатнашишга розилик берганликлари учун ташаккур айтди.

Совет Иттифоқининг махсус вакили, СССР Министрлар Совети Раисининг Биринчи Ўринбосари А. И. Микоян митингда нутқ сўзлади. Митингдагилар томонидан самимият блан кутиб олинган А. И. Микоян ўз нутқида бундай деди:

Ўртоқ А. И. МИКОЯН нутқи

«Бош министр жаноблари, мэр жаноблари, Карачи шаҳрининг ҳурматли гражданлари!

Шу улуғ кунда сизларни Покистон Ислом Республикаси деб э'лон қилинганлиги блан Совет ҳукумати номидан, Совет Иттифоқи халқлари номидан ва шахсан ўз номимдан қутлашимга ижозат бергайсиз **(Қарсаклар).**

Бу воқиа Покистон халқи ҳаётида муҳим босқичдир. Бу воқиа Покистон миллий мустақиллиги ва суверенитети янада мустаҳкамланишининг аломатидир. Совет Иттифоқи халқлари Покистон халқининг ўз мустақиллигини мустаҳкамлаш йўлидаги интилишига ғоят қизиқиб ва хайрихоҳлик блан қарамоқдалар. Биз Покистон халқининг ҳаётида ва тинч яратучилик меҳнатида чин кўнгилдан муваффақиятлар тилаймиз, республикангизнинг яйраб-яшнашини ва тараққий қилишини тилаймиз. **(Қарсаклар).**

Покистон учун тарихий бўлган шу воқиа муносабати блан мен дўстона муносабатларни яхшилашга ва ривожлантиришга, мамлакатларимиз ўртасида ҳамкорлик қилинишига, ҳамжиҳатлик ва зарур ишонч вазияти вужудга келтиришга астойдил интилаётганлигимизни уқтириб ўтишни истар эдим. **(Қарсаклар).**

Совет Иттифоқи давлатларнинг ижтимоий системаларидаги тафовутлардан қат'и назар, уларнинг тинч-тотув яшашини та'минлайдиган сиёсатни муттасил ўтказиб келди ва ўтказади. Биз давлатлар ўртасидаги дўстона муносабатлар тинч-тотув яшашнинг ма'лум беш принципи: территориал бутунликни ва суверенитетни ўзаро ҳурматлаш, ҳужум қилмаслик, бир-бирининг ички ишларига аралашмаслик, тенглик ва ўзаро манфаатдорлик, тинч-тотув яшаш ва иқтисодий ҳамкорлик принциплари асосида муваффақиятли равишда амалга оширилиши мумкин, деб ҳисоблаймиз.

Ма'лумки, кўпгина мамлакатлар ўртасидаги ўзаро муносабатлар мана шу принциплар асосида қурилмоқда. Бу принциплар тарихий Бандунг конференцияси томонидан ма'қулланган эди. Бутун дун'ёда мустаҳкам тинчликни турли мамлакатлар группалари ўртасида тузилган ҳархил пактлар, айниқса ҳарбий пактлар та'минламайди, балки мазкур беш принципни кенг қўлланиш[?] та'минлайди, бунга э'тироз билдириш қийин. Совет Иттифоқи бошқа мамлакатлар блан бўлгани сингари Покистон блан бўлган ўзининг муносабатларида ҳам иқтисодий, маданий ва бошқа соҳаларда ўзаро манфаатли ҳамкорликни мустаҳкамлашга интилади.

Ма'лумки, бундай ҳамкорликни ривожлантирмоқ учун ҳали тўлиқ фойдаланилмаётган катта имкониятлар бор. СССР блан Покистон ўртасида ўзаро ишонч ва бир-бирини ҳурматлаш принципларига асосланган дўстона яхши қўшничилик муносабатларининг ривожлантирилиши ҳеч шубҳасиз бутун дун'ёда тинчликни мустаҳкамлаш ишига янги ҳисса бўлиб қўшилади. **(Қарсаклар).**

Покистон Республикаси халқларининг бахтли-саодатли бўлиб ва яйраб-яшнашларини, мустақилликни мустаҳкамлашларини ва фаровонликларини оширишларини тилаб правардида яна истак билдиришимга ижозат берингиз». **(Гулдурос қарсаклар).**

Бошқа давлатларнинг махсус вакиллари ҳам табрик нутқлари сўзладилар.

Совет гражданларининг ўз ватанига қайтиши

БУЭНОС-АЙРЕС, 23 март. (ТАСС). Украина ва Белоруссиянинг ғарбий областьларидан 1939 йилга қадар Латин Америкасига кетиб қолган совет гражданларидан 700 дан кўпроқ киши тушган Аргентина пароходи «Энтре Риос» бугун Буэнос-Айресдан Одессаға жўнади. Ўз ватанига қайтаётган совет гражданлари ўзлари туғилиб ўсган жойларга қайтиб келишлари учун имконият берган Совет ҳукуматига қизғин ташаккур айтмоқдалар. Уларнинг ҳаммаси, ўз юртимизга етиб келгандан кейин социалистик Ватан бахт-саодати йўлида бажонидил ишлаймиз, деб айтмоқдалар.

Югославия коммунистлар союзи Марказий комитети делегациясининг Чехословакияда бўлиши

ПРАГА, 23 март. (ТАСС). Чехословакия телеграф агентлиги билдиради: Югославия коммунистлар союзи Марказий комитети ижроия комитетининг а'зоси Светозар Вукманович ва Югославия коммунистлар союзи Марказий комитети а'зоси Влайко Беговичлардан иборат бўлган ва ўртоқ Болеслав Берутни дафн қилгандан кейин Варшавадан ўз юртига қайтиб бораётган Югославия коммунистлар союзи Марказий комитети делегацияси 21 мартда Прагага келди. 22 мартда Югославия коммунистлар союзи марказий комитетининг делегацияси иккала мамлакатдаги социализм қурилиши тажрибаси блан ўртоқлашиш учун ЧКП Марказий комитети Сиёсий бюросининг а'золари блан учрашди ва келгусида ана шундай учрашиб туриш имкониятини муҳокама қилди.

22 мартда тушдан кейин бош министр Вильям Широкий Югославия коммунистлар союзи Марказий комитети делегацияси шарафига зиёфат берди.

Шу куни Чехословакия Республикаси президенти Антонин Запотоцкий Светозар Вукманович блан Влайко Беговични қабул қилди. Югославия Федератив Халқ Республикасининг Прагадаги элчиси Иван Вейвода уларга ҳамроҳ бўлди. Президент А. Запотоцкий делегация а'золари блан узоқ суҳбат қилди. Суҳбатда Чехословакия ташқи ишлар министри Вацлав Давид ҳозир бўлди.

ХУШБИЧИМ КИЙИМ-КЕЧАКЛАР

Тошкентдаги 1-нчи тикув заводининг меҳнатсевар ишчилари ички резервлардан ва иш соатидан унумли фойдаланишлари натижасида янгидан-янги муваффақиятларга эришмоқдалар. Февраль ойи плани муддатидан илгари бажарилиб, пландан ташқари 42 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди.

Заводда а'ло сифатли кийим-кечаклар ишлаб чиқариш юзасидан бирқанча тадбирлар амалга оширилди. А'ло сифатли кийим-кечаклар тикадиган махсус участкалар ташкил қилинди. Бу участкаларда аҳоли томонидан кенг исте'мол қилинадиган қимматбаҳоли кийимлар тажрибали мастерлар бошчилигида тикилмоқда.

Заводда қимматбаҳоли кийимлар тикадиган Н. Меринов бошчилигидаги олтинчи цех ишчилари янги хил модаларда кўплаб хушбичим кийим-кечаклар тикишда илғорлар тажрибасидан кенг фойдаланмоқдалар. Цех ишчилари биринчи квартал планини муддатидан илгари бажариб, планга қўшимча равишда бирнеча минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқардилар. Маҳсулотнинг сифати анча яхшиланди. Бунинг натижасида улар завод Кўчма Қизил байроғини яна ўз қўлларида сақлаб қолишга муваффақ бўлдилар. Цех ишчиларидан Н. Иванова, Ш. Ҳайдарова, З. Лунькина смена нормаларини 150—200 процентдан адо этиб, бошқаларга ўрнак бўлмоқдалар.

Ҳозир заводнинг махсус участкаларида шерсть, мовут ва нозик толали сукно материалларидан юздан кўпроқ пальто ва костюмлар тикилаётир.

Суратда: 6-нчи цех контролери **Р. Гельманова** цех мастери **Ҳ. Раҳимова**дан тайёр маҳсулотни қабул қилиб олмоқда.

В. Салов фотоси.

СОВЕТ ЭНЕРГЕТИКЛАРИ ДЕЛЕГАЦИЯСИНИНГ АНГЛИЯДА БЎЛИШИ

ЛОНДОН, 23 март (ТАСС). СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, Электростанциялар министри Г. М. Маленков бошчилигидаги совет энергетиклари делегацияси кеча кечқурун Бакстонга келди. Делегация буерда Англия энергосистемаси ходимларининг малакасини ошириш доимий курсларини бориб кўрди.

Чапел-эн-ле-фрит шаҳридаги «феродо» заводининг ишчилари — ҳаваскорлар оркестрининг қатнашчилари совет меҳмонларини табриклаш учун атайин Бакстонга келдилар. Ишчилар оркестри делегация а'золари учун бирқанча рус халқ қўшиқларини ижро этди.

Район энергетика бошқармаси томонидан совет делегацияси шарафига ўтказилган зиёфат вақтида Марказий энергетика бошқармаси раисининг ўринбосари Д. Экклс жаноблари табрик нутқи сўзлади. У, совет меҳмонларининг келиши инглизларда дўстлик ҳисларини уйғотди деди. Экклс жаноблари, бу — шахсий алоқаларнинг ҳамжиҳатликни яхшилашга ёрдам беражагини кўрсатувчи яққол мисолдир, деб уқтириб ўтди.

Бакстон мэри маслахатчи С. Д. Жент шаҳар аҳолиси номидан делегацияни табриклади ва самимий дўстлик туйғулари Англиянинг Совет Иттифоқи блан ўзаро муносабатларини белгиловчи асосий фактор бўлади, деб умид билдирди.

Г. М. Маленков жавоб нутқида СССР блан Англия ўртасидаги ҳамжиҳатлик ва дўстлик алоқаларининг мустаҳкамланиши катта аҳамиятга эга эканлигини қайд қилиб ўтди. Ҳозир бўлганлар Г. М. Маленков томонидан халқлар ўртасидаги мустаҳкам дўстлик шарафига айтилган табрик сўзларини самимий кутиб олдилар.

Бугун эрталаб делегация Манчестер ёнидаги Каррингтонда яқинда қурилган электростанцияга жўнаб кетди. Совет делегатлари буерда станциянинг асосий установкалари блан танишдилар, юқори вольтли кичик станцияни кўздан кечирдилар.

Тушдан кейин делегатлар «Метрополитен-Виккерс» компаниясига қарашли электр машинасозлиги заводида бўлдилар.

Ўқувчиларнинг баҳорги каникули

Бугун мактаб ўқувчиларининг баҳорги каникули бошланди. Баҳорги каникулни хушчақчақ, мазмунли ўтказиш учун мактаб ва мактабдан ташқари болалар муассасаларида пухта тайёргарлик кўрилди.

Островский номидаги пионерлар саройида ҳам каникул кунларида бирқанча тадбирларни амалга ошириш планлаштирилди. Ўн кун ичида пионерлар саройида ишлаб турган 43 та тўгарак а'золари ўзларининг бирйиллик ишлари юзасидан шаҳар пионер ва ўқувчилари олдида ҳисоб берадилар. Традицион ҳисобот ўнкунлиги даврида Свердлов номидаги концерт залида болалар ижодиёти виставкаси ташкил этилади. Пионерлар саройининг бадиий ҳаваскорлик тўгараклари ўқувчилар, ўқитувчи ва ота-оналарга каникул кунларида қизиқарли программада концертлар кўрсатадилар, шунингдек спорт турлари бўйича мусобақалар ўтказилади.

Свердлов номли концерт залида, ТЮЗ театри биносида, пионерлар саройида «Ҳамма нарсани билишни истайман», «Н. Островскийнинг ҳаёти ва ижодий фаолияти», «Пионер, бир минут вақтингни ҳам бекор ўтказма», «Партия бизнинг етакчимиз», «Коммунистлардан ўрнак ол», «Аркадий Гайдар ҳақида», «Қушлар бизнинг дўстимиз» ва бошқа темаларда лекция, суҳбат ҳамда эрталиклар ўтказилади.

Шунингдек пионер ва ўқувчиларни Оҳантарон, Олмалиқ, Янгийўл шаҳарларига, Тошкентдаги МПС заводи, пайпоқ-трикотаж фабрикаси, ҳайвонот боғи, табиат, тарих, сан'ат музейларига экскурсияга олиб бориш, театр ва киноларга маданий юришлар уюштириш мўлжалланмоқда.

А. АБДУРАҲМОНОВА.

ХРОНИКА

СССР Олий Совети Президиуми ўртоқ Леонид Федорович **Тепловни** СССРнинг Судон Республикасидаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси қилиб тайинлади.

Пилладан мўл ҳосил олганликлари учун Тошкент областидан 80 пиллачи Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонига мувофиқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг Фахрий ёрлиқлари блан мукофотланди.

БИЛДИРИШ

Меҳнаткашлар депутатлари Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети Тошкент шаҳар Советининг депутатларига билдирадики, шу йил 26 мартда меҳнаткашлар депутатлари Тошкент шаҳар Советининг бешинчи чақириқ VIII сессияси чақирилади.

Сессия Ўзбекистон ССР Олий Советининг мажлислар залида (Ҳукумат уйи) соат 16 да очилади. Депутатлар шу ернинг ўзида соат 15 дан бошлаб рўйхатга олинадилар.

Тошкент шаҳар Советининг ижроия комитети.

Редактор З. ЕСЕНБОЕВ.

КИНО „ЯШИЛ ЧИРОҚЛАР“

Кишилар характери, дун'ё қарашларининг шаклланиши, уларнинг ҳатти-ҳаракатига жамоатчилик томонидан бериладиган баҳо, янгилик учун кураш — «Яшил чироқлар»[1] кинофильмининг асосий темасидир. Бу янги бадиий фильмни тамоша қилар эканмиз, «кечагидан бугун яхшироқ ва кўпроқ ишлаш»ни шиор қилиб олган ишлабчиқариш корхоналари ҳамда новаторлари блан бирга янгиликка тўсқинлик қилучи айрим консерваторлар, ҳасадчилар, мансабпарастларни ҳам кўрамиз. Фильм асосида янгилик учун интилучи кишилар блан эскилик тарафдорлари ўртасидаги кураш ғояси ётади. Бу ғоя ҳаққоний ва реал образлар орқали очиб берилади.

Совет кишиларининг олға қараб ҳаракат қилишига халақит берувчи ҳаётдаги ана шундай айрим кишилар блан илғор кишилар ўртасидаги конфликт ранг-баранг кўринишларда ҳаёгий тасвирланганлиги учун кишининг диққатини беихтиёр ўзига жалб этади. Фильмнинг муваффақиятли чиқишида воқиаларнинг ҳаққоний акс эттирилиши, характерлар тўқнашувининг ҳаётийлиги, ижодий коллективнинг мас'улият блан ишлаши муҳим роль ўйнаган.

Фильмнинг асосий қаҳрамони Сергей Чобурдир. У эришган ютуқлари блан қаноатланиб қолмасдан, балки совет халқи олдида турган улуғвор вазифаларни бажариш учун доимо олға — янгилик сари интилучи кишидир. Артист Г. Малишев Сергей Чобур ролини маҳорат блан ижро этиб, бу образни тамошабинларга манзур қилаолган. Чобур—Малишев ёш, софдил, ўз ҳатти-ҳаракатларида қат'ий, ма'навий савияси юксак кишидир. У оддий машинист бўлиши блан бирга ўзи хизмат қилаётган темир йўл участкасида оғир юкларни ташиш мумкин эканлигини назарий жиҳатдан исботлаган ва аниқ расчётлар тузган новатор машинистдир. Броқ Сергейнинг ташаббуси ва новаторлик таклифи депо бошлиғи инженер Сосновский (артист Е. Корноухов) ва темир йўл бўлими бошлиғи Василий Егорич (артист Б. Терентьев) томонидан қаршиликка учрайди. Броқ Сергейнинг таклифи темир йўл бўлими партия ташкилоти ва бошқа ходимлар томонидан ма'қулланади.

Чобур поездни маҳорат блан бошқариб бормоқда. У ўз таклифининг амалга ошаётгани ва буни амалда исботлаётганидан мамнун. Броқ йўлда инжектор ишдан чиқади, натижада Чобур мўлжалланган вақтда белгиланган манзилга етиб боролмайди. Инженер Сосновский бу кўнгилсиз ҳодисанинг юз беришини олдиндан билган эди. Чунки у, Сергейга бузуқ паровоз берилганда «ҳечқиси йўқ, Сергей тажрибали машинист, бир амаллаб боради» деб ремонтчи чолни алдаган эди.

Чобур қийин аҳволга тушиб қолади, машина ҳайдаш ҳуқуқидан маҳрум этилади. Аммо Чобур ўзининг ҳақ эканлигига қат'ий ишонади. У дўстларига ишонмай, бошқа шаҳарга кетмоқчи бўлади. Шу вақт темир йўл диспетчери Оксана (артистка М. Лифанова) ёрдамга келади. У Сергейнинг ҳаракатини кескин қоралайди. Сергей дўстлари ва ўртоқлари ёрдамида яна машинистлик ҳуқуқини олади. Сергейнинг муваффақиятсизликка учраб, яна машинистлик ҳуқуқини олганига қадар бўлиб ўтган воқиалар оқимида инженер Сосновскийнинг ҳасадчилик, амалпарастлик, шуҳратпарастлик башараси очиб ташланади. Фильмнинг дастлабки кадрларида Сосновский диссертация устида ишлаётган билимдон сифатида тамошабин диққатини ўзига тортган бўлса, кейинги кадрларда ўз ҳаракатлари блан киши кўзи олдида салбий образ сифатида намоён бўлади. У Чобурнинг расчётлари ёзилган дафтарни олиб ўзиники қилиб олади ва диссертациясида фойдаланади. У Чобурни қоралаб министр ўринбосарининг қизи Людмила Степановнага (артистка В. Ушакова) уйланмоқчи бўлади. Аммо сир фош этилгач, ўз мақсадига эришаолмайди.

Фильмдаги асосий образлардан бири Василий Егорич образидир. Василий Егорич кочегарликдан бўлим бошлиғи даражасига кўтарилган, тажрибали, меҳрибон коммунистдир. Лекин у кейинчалик ўттиз йиллик хизматини пеш қилиб, хотиржамликка берилган, ўжар кишига айланиб қолган. Шунинг учун ҳам у Сосновскийга ён босиб, қадрдон дўсти, бўлим партия ташкилотининг секретари Иван Сергеевич (артист А. Кистов) блан айтишиб қолади, ўжарлик қилади. Иван Сергеевич Василий Егоричнинг хатолардан халос бўлишида унга катта ёрдам беради. Артист А. Кистов ва Б. Терентьевлар ўз қаҳрамонларининг кўп қиррали образларини моҳирлик блан яратганлар. Ана шунинг учун ҳам қаҳрамонлар характеридаги турли-туманлилик, ички кечинма, руҳий ҳолатлар ёркин ифода этилган.

Темир йўл транспорти ходимлари ҳаётидан олиб ёзилган «Яшил чироқлар» фильми совет воқи'лигининг эркин ривожланишига тўсқинлик қилучи ҳаётимиздаги айрим шахсларга қарши кураш ва кишиларимизни дадиллик, софдиллик, янгиликка интилиш руҳида тарбиялашда катта аҳамиятга эга.

Вл. ШИФМАН.

[1] 1955 йилда «Белорусфильм» ишлаб чиқарган. А. Мовзан сценарийси, С. Сплошков ва И. Шульман постановкаси, Ю. Бельзацский ва Д. Каминский музикаси.

ТЕАТР ВА КИНОЛАРДА:

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 25/III да кундуз **Момоқалдироқ**, кечқурун **Бир шахснинг масаласи.**

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 25/III да кундуз **Доктор Айболит**, кечқурун **Трубадур**, 26/III да кундуз **Гулсара**, кечқурун **Уйқудаги гўзал.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 25/III да кундуз **Концерт**, кечқурун янги спектакль **Сурмахон**, 26/III да кундуз **Азиз ва Санам**, кечқурун **Муқимий.**

ЭСТРАДА ТЕАТРИДА (Навоий кўчаси. 69) — 25/III да **Хоразм область театрининг хайрлашув концертлари.** Концерт кундуз соат 4 да ва кеч 8 яримда бошланади.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Пан То Си аттракциони** ва бошқа номерлар. Бугун **3 марта тамоша кўрсатилади.** 26/III соат 3 да **мактаб ўқувчилари учун кундузги тамошалар.**

«РОДИНА», НАВОИЙ номли, «ИСКРА», «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун), «ЁШ ГВАРДИЯ» (кундуз соат 3 дан) — янги бадиий фильм **Яшил чироқлар.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА

ўқувчиларнинг баҳорги каникул кунларида қўйиладиган

КУНДУЗГИ СПЕКТАКЛЬЛАР

26 ва 30/III да — **Азиз ва Санам.**
27, 28/III ва 3/IV да — **Сингиллар қиссаси.**
29, 31/III ва 4/IV да **Сурмахон.**
1/IV да — **Фарҳод ва Ширин.**
2/IV да — **Муқимий.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

26 мартдан 4 апрельгача ўқувчиларнинг баҳорги каникул кунларида

КАТТА КУНДУЗГИ ТАМОШАЛАР

Тамошалар кундуз соат 3 да, якшанба кунлари кундуз соат 1 ва 4 да бошланади. Билетлар сотилмоқда.

2-нчи Чимкентский проезд, 22-нчи уйда турувчи **Пётр Иванович Тарасенко**нинг Весна кўчаси, 65-нчи уйда турувчи Елена Андреевна Евсюковадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Киров район, 3-нчи участка халқ судида кўрилади.

Орджоникидзе район, Куйбишев қишлоқ советидаги Маленков номли колхозда турувчи **Холмат Каримов**нинг шу колхозда турувчи Анорча Ғаниева-Каримовадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент область, Оржоникидзе район халқ судида кўрилади.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЁТ АДРЕСИ. Тошкент. «Правда Востока» кўчаси № 34. РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммутатор — 36334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 136. Пропаганда бўлими — 136. Совет қурилиши бўлими — 132, Маданият бўлими — 132, Адабиёт ва сан'ат бўлими — 39040, Қишлоқ хўжалик бўлими — 39040, Саноат ва транспорт бўлими — 132 Хатлар бўлими — 34048. Маҳаллий ахборот бўлими 135. Секретариат — 34048. Э'лонлар бўлими — 38142.

Р. 01396 «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. № 1401.